ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 41 (11945)

1969 оной февралиин 18, вторник

Сэн 2 мүнгэн

й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

АЛШАДАЙ УРАЛСАЛ

жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула республикын малшад энэ үлэһэн хоёр жэл соо нилээд ехэ, харюусалгатай зорилго бэелүүлхэ байна. Нэн түрүүн хүдөө ажахые түргөөр хүгжөөхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэрине хүсэндэнь хүргэхын түлөө мүрысэжэ, адууһа мал тоо толгойе улам олошоруулха, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ болоно.

Малшан, малшан, хонишон, гахайшан, шубуушан бүхэнэй шадабарине, эрдэм мэдэрэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэридэнь шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэлэй, эрдэмэй туйлалтануудые ходо нэбтэрүүлжэ байгаагүй сагтаа эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэмнай бэрхэтэй ха юм.

Мал ажалай ямаршье һалбарида хуушанай аргаар, муу хэбээр шунхижа холо ошогдохоёо болёо. Адууһа малай хараалые зүбөөр эмхидхэхэ, үүлтэрыень һайжаруулха зоотехникын шадабарине, мүн тэдэнние элдэб үбшэ хамшагһаа һэргылхэ, ветеринарай онол аргые арбан хургандаал шудалха гээшэ мүнөө үедэ зайлашагүй шухала. Тэрээнгүйгөөр малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, мяха, һү, нооһо, үндэгэ элбэг абадаг болохо арга-

гансахан зоотехническэ заабари шудалаад лэ һанаагаа амаржахагүй байна. Мүнөө фермэ, гүүртэнүүдтэ ажал ехэтэй оньһожоруулха, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ зорилгып табигдажа байхада, малшадта техническэ эрдэм баһал хэрэгтэй боложо байна.

малшадай дунда һуралсал эмхидхэхэ гээшэ мүнөөдэрэй зорилго, зайлашагүй эрилтэнүүдэй нэгэн мүн.

харaада абажа, зарим аймагуудай ажахынууд малшадай һуралсалда ехэхэн анхарал хандуулдаг болоо. Тэдэнэр хонишод, малшад, тугалшадаа саг үргэлжэ һургажа, тэдэнэй мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлэн, ажалдаа эрхим үрэ дүн туйлаха байна. Сэлэнгын аймагта хонишодой түрүү дүй дүршэл шудалха һургуули эмхидхэгдэһээр гурбан жэл хүдэлжэ байна. Энэ үе һургуулида 177 хүн мэргэжэлээ дээшэлүүлээ. Жэшээлхэдэ, гаран хонишод һуража, нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи мастер малшан гэһэн нэрэ зэргэтэй болоо. Мүнөө тэндэ үшөө малшад, мал адуулагшад һуража байнхай. Тэдэнэр 12 үдэр амаралтын сэнгэлигэй газарта байжа, ветеринарай, зоотехникын заабари шудалжа, ажалай түрүү онол аргануудтай танилсаад, һүүлдэнь тэдээгээрээ шалгалта барижа, аттестаци абаха

һургуулинь алишье талаараа ехэ удха шанартай байна. малшад ойлгожо, мэдэжэ абаһан юумэеэ ажалдаа нэбтэрүүлжэ, һайн урэ дүн туйлаха гэжэ оролдоно, туйланашье. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Б. Г. ...аева эмэ түлгэнүүдые өөрөө зоотехническэ заабарийн ёһоор, һайнаар харууһалаад, эдеэлүүлээд, зуһаг болгожо түргэдэжэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга түлжүүлнэ, хонин бүриһөө 5,3 килограмм нооһо хайшална. Бүхыдөө эндэхи ажахынууд һүүлэй хоёр жэлдэ хонидойнгоо тоо толгой нилээд олошоруулжа, нооһонойнь шанарыешье хараа байса һайжаруулһан байна.

жэлһээ Зэдын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта малшадай һургуулинууд эмхидхэгдэһэн байна. Тэрэшэлэн Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоз (главна зоотехнигынь А. С. Смолин), Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз (зоотехнигүүдынь В. В. Сковитин, З. И. ...ная) фермэ, гүүртэнүүдтээ зооветкружогуудые жэл бүхэн эмхидхэжэ, малшадайнгаа мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал хандуулна. Эгээл тиимэһээ тус ажахынуудай мүнөө гахай малаар үсхэбэрилжэ, үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид дээшэлүүлжэ, ...та туйлажа байһаниинь гайхалтай бэшэ.

тэй хамта малшадые һургаха, мэргэжэлыень, дүршэл шадабарииень дээшэлүүлхэ тухай хөөрэлдөөнэй жэл бүри боложо байдаг. энэ шухала асуудал үшөөл һанаһанда хүрэмөөр шиидхэгдэнэгүй. Зарим колхоз, совхозуудта малшадай һуралсал эмхидхэхэ минил ёһо дүүргэнэ, тэрэнь хаһа сагтаа үнгэрэгэгдэдэггүй, ёһоор хабаадалсадаггүй. Юуб гэхэдэ, олонхи ушарта хэшээл тон һонигүйгөөр үнгэрнэ, уридшалан ямаршье бэлэдгэгдэнэгүй. Тиимэһээ «үнэтэ сагаа дэмы гээнэбди, тиигэнхээр унтаһамнай дээрэ» гэһэншүүгээр зарим малшад хэлэнэ. Энэнэй нэн түрүүн мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал табидаггүй дээрэһээнь болоно. Зарим партийна органинуудшье малшадай һуралсалда баһал халирхайгаар хандана.

адууһа мал олоор үсхэбэрилдэг Хориин, Хэжэнгын, Яруунын, Хяагтын колхоз, совхозуудта, мүн Зэдын, Мухар-Шэбэрэйшье аймагуудай зарим ажахынуудта малшадые һургаха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ асуудал тоогдоногүй. Инмэ байдал ганса жэлшье бэшэ, жэл бүхэндэ үзэгдэнэ. Тус аймагуудай хүдөө ажахын управленинүүд энэ шухала хэрэгтэ баһал һанаагаа ехээр табинагүй. Жэшээлхэдэ, мүнөө малшадай дунда һуралсал үнгэргэхэдэ хэрэглэхэ харуулан ойлгуулха элдэб плакат, диаграмма, зураг мэтэ зүйлнүүд дуталдана. «Хургаараа зангажа байгаад заахада, ойлгуулха баатай болонобди» гэжэ мэргэжэлтэд гом-

мэдэһээр, мэргэжэл ехэтэй, алишье талаараа бэлэдхэлтэй малшад лэ шэнэ түрүү юумые, эрдэм, техникын туйлалтые ажалдаа түргэнөөр, аша үрэтэйгөөр нэбтэрүүлэн хэрэглэжэ шадаха бшуу. Тиигээдшье малшадые ходо һургажа, мэргэжэлыень, классностииень дээшэлүүлээд байгаа һаа, тэдэмнай салингаа ехээр абаха, урмашаха, улам һайнаар хүдэлхэ эрмэлзэл ехэтэй болохо ха юм.

малшадые һургахада эгээл таарамжатай. Хэрбээ мүнөө хүдэлмэри хээгүй байгаа һаа, энэ үлэһэн саг соо илангаяа тугалшад, гахайшадай дунда һуралсал хаа хаанагүй һайнаар эмхидхэжэ, тэдэнэй мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлхын тула бүхы боломжо хэрэглэхэ ёһотой. Гадна гансашье үбэлдөө бэшэ, зундаа, намартаашье малшадай сүлөө сагые һамбаашалан һуралсал эмхидхэхэдэ болохо байна.

ЗАВОД СООГОО МЭДЭЭЖЭЛ

Бадматар Цымбаловай даадаг бригадынхид электродвигательнүүдэй роторнуудые алюминяар шудхан бүтээдэг юм. Эдэнэр январь һарынгаа даабари урагшатайгаар бэелүүлжэ, 470 килограмм алюмини гэхэ гү, али 329 түхэригэй арьбалалта хээ.

Алюмини хайлуулдаг пеэшэнээ шэнэлжэ, түргөөр, һайн шанартай металл хайлуулха арга эдэнэр хэрэглэбэ. Бригадын гэшүүд Иван Наливко, Павел Стрельцов, Геннадий Изгоров, Владимир Читак гэгшэд олон жэл энэ ажалда хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болонхой. Тиимэһээ ажалай эмхидхэл һайжаруулха, шэнэ технологи хэрэглэхэ дүүрэн аргатай.

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ «Электромашина» заводой хүдэлмэришэдэй туйлаха зорилго ехэ. Тэрэ тоодо Бадматар Цымбаловай бригадын гэшүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялга абажа, В. И. Ленинэй зуун жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Даабариһаа гадуур электродвигательнүүдэй 350 ротор бүтээхэ, шэнэ түхэлэй электродвигателиин роторнуудые шудхаха гэжэ тэдэнэр хараалба. Энэ электродвигатель технико-экономическа талаараа Франци, Англи, ФРГ болон Бельгидэ бүтээгдэдэг электродвигательнүүдһээ һурагүй һайн юм.

Шудхалаашадай ажал хүсэд оньһожоруулагдажа байнхай. Хүндэ ашаа үргэхэ кран-балка, хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэхэ хүсэ ехэтэй пресс-станок эндэ тодхогдохо юм.

— Манай ажал яһала оньһожоруулагдаа. Алюмини хайлуулха пеэшэн шэнэлэгдээ. Ажалнай хүнгэнөөр, түргэншье бүтэнэ. Улам һайнаар хүдэлхэ хүсэлшье бии,— гэжэ Бадматар Цымбалов урмашан хөөрэнэ.

Эбтэй эетэйгээр хүдэлһэн энэ бригадын хүдэлмэришэд үдэр бүри һайн шанартай продукци бүтээжэ, тэрэнэй 97 процентыень бусалтагүйгөөр хиналтын таһагта тушаажа шадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шудхалаашадай бригадир Бадматар Цымбалов шэнэ продукциин шанар шалгажа байна.

Н. ДЕМИН.

ОТАРА ДЭЭРЭҺЭЭ РЕПОРТАЖ

БҮХЫ ЮУМЭНЬ БҮХЭРИГ

НАРАНАЙ нилээд дээрэхэн гараад байбашье, үглөөнэй хүйтэн жабарай охи ордоһон үшөөл буураагүй, хүнэй хасар, нюур шэмжэгэнүүлээд абана. Айлнуудай гэрэй хоолойн утаан шанха өөдөө һуунагтан гаража, агаарта хөөрэн тунана.

Мүнөө бидэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Чимит Митыпович Митыповтэй тосхоной баруун захада дүтэ түхеэрэгдэһэн үхэр малай, хони хурьгадай ехэ хашаа хорёо, байранууд тээшэ ошожо ябанабди.

— Эхэ хонидой эдэ хоёр отарын байрые нёдондо эндэ, зорюута центртээ дүтэ асаржа түхеэрээ һэмди. Тосхонһоо таһархай, холо газарта отарануудые байлгахада, хурьга абалсаха хүн олдодоггүй һэн. Харин мүнөө үхибүүтэйшье гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хурьга абалсахыемнай эльгээгыт гэжэ өөһэдөө ерэдэг болоод байна,— гээд түрүүлэгшэ хөөрэнэ.

Хашаагайнь хоёр захаар өөдөө ёдойгшо хоолойгоор утаан бааяба. Байрын урда захада тайраһан обоо онги түлеэнэй хажууда нэгэ үндэр бэстэй залуушаг хүн бүдүүн шүүрхэ түлеэе сообо һүхөөр лүс-лүс байса хахална.

— Энэ отарымнай эзэн — ахалагша хонишон Иван Разуваев гээшэ,— гэжэ Чимит Митыпович танилсуулба.

— Зай, Иван Аронович, хурьгад хэр абтажа байнаб? — гэжэ тэрэ хонишондо хандана.

— Гэмгүй һайн абтана. Мүнөөдөө 473 хурьгадтай болобобди. Суудхын 15—20 хурьган гарана. Бүхы 596 эхэ хониднай февраль соо хуул түрэжэ дүүрэхэнь ха,— гэжэ нүхэр Разуваев хөөрэнэ.

— Хурьгад үбшэлнэ, гарзалнагүй гү?

— Нэгэшье түл хороо, гарзалаагүй. Январиин янгинама хүйтэн соогуур энэ пеэшэнүүдээ үдэр һүнигүй түлеэд лэ, нарай хурьгадаа дулаахан байрада хашалгүй абажа байнабди. Хашаа соомнай эдэ пеэшэн зүб лэ табюулжа үгэһэн байгаалта,— гэнэ хонишон.

ХУРЬГАДАЙ хашаа соо ороходо дулаахан, һаруул гэрэлтэй. Хана халань хуурай, нэгэшье сэн-бүн, нойто норо болоһон юумэ үгы. Ужам таһалга соо томохон болоһон хурьгад өөөорно, тэбшэ соо хэһэн талханай зүйл эдинэ, хобто соохи үбһэ шэмхэлнэ. Багаханууд таһалга соогуур һая түрэһэн хонид хурьгатаяа амяраа хаалгатай.

— Ажалайнь ехэшье һаа, үдэр соо хурьгадаа эхэдэнь гурба дахин табижа хүхүүлнэбди. Баһа һүниндөө хоёр эдеэлүүлдэгбди. Хониднайшье һүтэй, хурьгадаа садхаажа яданагүй. Эдэнээ һүнинь хурьгадтайнь суг хонуулха гэхэдэ, байрань халуун, нооһониинь муудажа болохо байна. Тиимэһээ ондоо, хүйтэншэг хашаада хонуулжа, үдэрынь газаа эдеэлүүлнэбди,— гэжэ хонишон хөөрэнэ.

Энэ отарада хоёр хонишон, дүрбэн хурьгашан — хамта зургаан хүн хүдэлнэ. Һүниндөө гурба-гурбаараа ээлжэлээд хурьгадаа абадаг. Харин үдэрынь хамтаараа ажалаа хэнэ. Хүн бүхэн хурьгадаа тэмдэглээд хубаажа абанхай. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, колхоздо тогтоогдоһон социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор, зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлжэ, тус бүриинь 20 килограмм шэгнүүртэй болгоһон хурьгашан 120 түхэриг шан абаха юм. Тиимэһээ хурьгашан бүхэн өөһэдынгөө даажа абаһан түл шадаал һаа һайнаар, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, түргэн томо болгохын түлөө эрмэлзэнэ бшуу.

ХОНИШОДОЙ гэртэ ороходо арюун сэбэр. Тэдэнэй социалис уялга, мүрысөөнэй гурим, хэн хэнишодой хэнтэй мүрысэдэгынь хуу зохидоор зураатай, эли газарта хадаатай. Үдэртөө хэды хурьгадай абтаһан, мүнөөдэр бүхыдөө хэды болоһониинь аржытар бэшээтэй. Хони, хурьгадые харууһалха, эдеэлүүлхэ тухай плакат, зурагууд ханаар олон няалгаатай харагдана.

Саашань Иван Разуваев отарынгаа байдал тухай тобшохоноор хөөрэнэ:

— Үбһэ тэжээлнай хуу асарагданхай. Мүнөө хонин бүхэндэ үдэрэй 300 грамм үбһэ, баһал тэды шэнээн грамм обёос, шэниисын талха эдюулнэбди. Иигээд силосэйнгээ нүхэ задалжа, хонин бүхэндэ үдэрэй хахад килограмм шэмэтэ тэжээл үгэхэмнай. Хонидоо энэ хажуудахи һаалиин фермэдэ абаашажа, бүлеэн уһаар үдэрэй гурба уһалнабди. Хэрбээ нёдондо эдэ хонидые зуһат байхадань түрүүшынхеэ түрүүлжэ, зуун эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга абаһан һаа, энэ жэлдэ зуунһаа — 97 хурьга заабол абаха зорилготойбди. Бидэнэр колхозойнгоо түрүү хонишон Иван Калашниковтай мүрысэнэбди.

— Чимит Митыпович, Калашников хэр олон хурьгадтай болоо хаб? — гээд Иван Разуваевай нүхэр, хурьгашан Агафья түрүүлэгшэдэ хандана.

— 480-да арайл хүрөөгүй байна,— гэнэ.

— Хэнэй отарада эгээл олон хурьган абтааб?

— Даб дээрэ Макар Ивановой отарада 525 хурьган гараад байна. Танай хүршэ — Ефим Ткачев баһал тэды тухай хурьгадтай болонхой.

Байгша ондо тус колхозой хонишод Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэл дэмжэжэ, бүхы ажахыгаараа зуун эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлхэ зорилго урдаа табинхай. Мүнөө бүхы 6 мянган эхэ хонидһоонь 4114 хурьгад абтаад байна. Хурьгалха хонид үшөөл олон. Калининайхид хэлэһэндээ хүрэхэ гэжэ гүйсэд этигэхээр.

М. НАМЖИЛОВ.
Бэшүүрэй аймаг.

Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишодой нэгэн Е. Д. Ткачевой даадаг отарада түл баһал һайнаар абтажа байна. Эдэнэр 500-аад хурьгадтай болонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эндэ хурьга абалсажа байһан залуу эхэнэр Мария Нестерова магтаалтай һайнаар хүдэлнэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

ВЛКСМ-эй ДЕЛЕГАЦИ ХАНОЙ ЕРЭБЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай ажалша залуушуулай холбооной ЦК-гай уряалаар ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников түрүүтэй ленинскэ комсомолой делегаци февралиин 15-да Ханой ерээ.

НАДЕЖДА КОНСТАНТИНОВНАГАИ ЭЛЬГЭЭҺЭН НОМУУД

...1924 он бэлэй. Мари арад гэгээрэл тээшэ тэгүүлжэ байгаа. Номууд, учебнигүүд олоор хэрэгтэй һэн. Аюулта ушар дайралдажа, Йошкар-Оладахи областной ори ганса библиотекэ дүрөө бэлэй. Тэрэ үедэ Мариин нийтын ажал ябуулагша, коммунистка Анастасия Кедрова Н. К. Крупскаягай хүтэлбэри доро Наркомпросто хүдэлдэг байһан. Энээн тухай Надежда Константиновна Кедроваһаа дуулаад, Мариин арадта номуудаар туһалхые ленинградай зондо хандаа бэлэй. Библиотекэ номуудаар хангагдажа, һэргээгдээ һэн.

Үшөө нэгэ иимэ ушар мартагдаагүй. Юрино тосхоной библиотекые даагша И. П. Галин Москвада эмхидхэгдэһэн национальна республикануудай библиотокарьнүүдэй курсада һураһан юм. Гэртээ бусахаһаа урид Н. К. Крупскаятай тэрэ уулзаһан байгаа. Юрино тосхоной хүдэлмэришэд ямар номуудые уншанаб, номуудынь хүртэнэ гү гэжэ Надежда Константиновна һонирхоһон байгаа.

— Номуудаар үгытэйбди,— гэжэ Галин хэлээ.

Тэрэнэй гэртээ бусажа ерэхэдэнь, библиотекэдэнь 3 мянган ном эльгээгдэһэн байба...

ТАСС-ай корр.

ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЭ—ВАГОН БҮТЭЭГШЭДЭЙ ГОЛ ЗОРИЛГО

Ураалай вагон бүтээгшэд, манай Эхэ ороной бүхы ажалшадта адли, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө тэмсэнэ. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой коллективэй хандалгые дэмжэн, Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Ураалай вагон бүтээдэг заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, албахаагшадай коллектив научно-техническэ дэбжэлтые үндэһэлэн, үйлэдбэриин хэмжээ ба ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын түлөө, шэнэ түхэлэй продукци гаргадаг болохын түлөө, үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулхын түлөө социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлээ. 1969 ондо түсэбтэ табан жэлэй ажалай бүтээсые туйлаха, үйлэдбэрн эмхидхэлгын талаар жэшээ боломоор предприяти болохо, мүн продукци үйлэдбэрилхэ табан жэлэйнгээ түсэб 1970 оной ноябриин 7-до дүүргэхэ гэһэн уялга вагон бүтээгшэд баталан абаа. Предприятиин коллектив түсэбтэ табан жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 9 миллион түхэриг олзо оруулхаар шиидэв.

ЛЕНИНСК ХОТОДО 50 ЖЭЛ ГҮЙСЭБЭ

Волгоградска областиин нэгэ районой түб Ленинск хотодо февралиин 16-да 50 жэл гүйсөө. Владимир Ильич Ленинэй амиды мэндэ байхада вождиин нэрэ абаһан эгээн түрүүшын тосхон байһан юм.

Ленинск—багашаг хото юм. Дайнай үедэшье, дайнай хойто жэлнүүдтэшье тус хотын ажалшадай ажалайнь габьяа ехэ. Промышленна хэдэ хэдэн предприятинууд эндэ бии. Жэлэй турша соо 20 миллион хэһэг консервэнүүдые гаргаха бүтээсэтэй хүсэ ехэтэ завод бодхоогдожо байнхай. Гэр байрануудшье олоор мүндэлнэ. Ленинск хотын ажалшад агууехэ вождиин түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулһан социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

ВЬЕТНАМ ИЛАХА!

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые нэгэдхэжэ, сүлөөрэлгын арми эмхидхэгдэһээр 8 жэл гүйсэбэ.

Энэ үдэрые тэмдэглэн, совет олониитын түлөөлэгшэдэй үдэшэ Москвада болоо. Вьетнамые дэмжэдэг советскэ комитедэй Президиумэй гэшүүн, Советскэ Союзай Герой, авиациин генерал-майор Г. Н. ЗАХАРОВ Урда Вьетнамай Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд тухай элидхэл хээ.

СССР-тэ байдаг Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын саг үргэлжын түлөөлэлгын толгойлогшын уялгые дүүргэгшэ ЧАН ВАН АНАЙН үгэ хэлэхэдэнь, сугларагшад халуунаар угтаа. (ТАСС).

ОРОДОЙ ҮБЭЛЫЕ ҮДЭШЭЛГЭ

Ородой үбэлые үдэшэлгын үзэсхэлэн гоё һайхан, хүхюу зугаатай үдэрнүүд СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ эхилбэ.

— Ёһо заншалда ороһон ородой үбэлые үдэшэлгын һайндэр хүн зоной дунда ехэ суутай болоһон юм,— гэжэ СССР-эй ВДНХ-гай түлөөлэгшэ ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.— Янгинама хүйтэн үдэрнүүдэй байбашье, хахад миллионһоо үлүүтэй хүнүүд манайда айлшалаа. Тэдэнэр олоной хабаадалгатай согтой хүхюун нааданууд болон аттракционуудта хабаадажа, үбэлэй үедэ соолгодо шунгадаг хүнүүдэй мүрысөөе ошожо хараа. 12 областьһоо ерэһэн «экипажнууд» гурба мори хүллэһэн урилдаанда хабаадаа.

Ородой үбэлые үдэшэлгын һайндэрлэлгэ 7 хоног соо үргэлжэлжэ, ехэ карнавалаар дүүрэхэ юм.

ТАСС-ай корр.

МИНИСТЕРСТВЫН ШАНДА ХҮРТЭБЭ

СССР-эй зам харилсаанай министерствын коллеги, түмэр замшадай профсоюзай ЦК-гай президиум үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи квартал соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзэбэ.

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин Мысовойн дистанциин коллектив ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлаһанайнгаа түлөө нэгэдэхи һуури эзэлжэ, министерствынгээ дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаба.

Иимэ үндэр шагналда хүртэһэн тус дистанциин коллектив В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн баярые шэнэ амжалтатайгаар угтахын тула дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаба.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

10 ТОННЫН АВТОКРАНУУД

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой тамгатай машина, мотоорнууд орон доторнай, гадаадын олохон гүрэнүүдтэшье эли мэдээжэ болонхой юм гээд манай газетэдэ, бусад хэблэлнүүдтэшье олон удаа бэшэгдэдэг бэлэй.

Байгша оной январиин нэгэнһээ эхилэн, эндэ шэнэ машина — «Автокран-НС-3561» гэһэн тамгатайгаар бүтээгдэжэ эхилээ. Энэ хадаа 10 тонно ашаа үргэхэ хүсэтэй. Тэрэнэй ашаа тээхэ хүбшэнь 18 метр ута юм.

Иимэ томо 15 автокран январь һарада бүтээгдээд, Ленинград, Красноярск гэхэ зэргэ хотонуудта эльгээгдэбэ. Хойшодоо эдэнэй бүтээлтэнь улам олошорхо. Юуб гэхэдэ, тус завод тиимэ автокрануудые шэнээр гаргадаг болоһон тула үйлэдбэриингөө зарим участогуудые ябуу үргэдхэхэ болоно бшуу. Заводой коллектив байгша оной эсэс хүрэтэр 400 тиимэ автокрануудые бүтээн гаргахаар хараална.

Манай корр.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар нүхэр Ф. С. ПАСТУХОВЫЕ шагнаха тухай

Гүрэнэй аюулгүйе сахиха органуудта олон жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, 50 наһаяа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Пастухов Федор Сергеевичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1969 оной февралиин 14.

Мал ажал: машинын хүсэн

КПСС-эй ЦК-гай ОКТЯБРИИН ПЛЕНУМ[Э] ТОГТООЛ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ!

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, ниитын үйлэдбэрие [...] үрэ ехэтэй болгохын тулада хүдөө ажахын бүхы һалбари[...] дые комплексноор оньһожоруулха хэрэгтэй али болохоор т[...] гэдхэхэ шухала...

Мал ажал дээрэхи хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха хэ[...] тэ ехэ анхарал хандуулха ёһотойбди.

(КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1968 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэн[...])

Түрүү дуршэлэй хуудаһан № 2

Адрес: Хори. Анаагай совхоз

1. Шэл хоолойгоор—һүн

Урдань хотон соо ороходо, олон һаалишадай зэргэ үнеэ һаажа байхада, аадар бороогой оройһондол, шэбэржэ шааяжа дуулдагша бэлэй. Харин һаяхан Анаагай совхозой Онинборскын һаалиин фермэдэ орожо шагнахада тад ондоо тас-тас гэһэн абяан нэгэ жэгдэхэнээр эндэ тэндэһээ соностобо.

— Үнеэднай оньһон аргаар һаагдадаг болоо. Одоошье арбан хурганнай амарба,—гэжэ һаалишад ехэл сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлбэ.

Эдэнэрэй баярлахашье буруу бэшэ. Хори гаран үнеэе үдэртөө хэдэн удаа һаахада гар, хүл шалаха, һүниндөө шархирха. Илангаяа фермэдэ һая ерэһэн залуушуул ядардаг һэн. Заримдаа гарайнгаа үбдэхэдэ үнеэдэйнгээ һү хүсэд абажа шадангүй орхихошье хүнүүд дайралдаха.

Мүнөө һаалишан бүхэн резинэ хоолойнуудаар холбогдоһон хүхүүрнүүдые бариад лэ нэгэ үнеэнһээ нүгөөдэдэнь дүтэлнэ. Хүн бүридэ хоёр тиимэ үнеэ һааха машина үгтэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Онинборскын һаалиин фермын механик И. Ф. Суровой.

Һаалишан Нина Антоновагай хажууда ерэбэбди. Һаалишан һуулга соо хээд ябаһан бүлеэн уһан соохоо аршуулаа абажа, үнеэнэйнгээ дэлэн угааһан бэеэрээ хуурай аршуулаар аршажархёод, хэдэн удаа эльбэжэрхинэ. Удаань аппарадаа һү һородог хоолойдо холбоод, хүхүүрнүүдыень дүрбэн хүхэндэнь углажа үгэнэ. Энэ үедэ үнөөхи тас-тас гэһэн абяан гаража, хоёр метр дээгүүр тодхогдоһон шэл хоолой соогуур һүн урдажа захална. Игэжэ үнеэдэй һүн һуулга соошье оронгүйгөөр сэхэ һаалиин суглардаг таһалга соо байһан бидон руу гоожоно. Үнеэд аяшархаһан янзатайгаар хибэдэһээ хибэжэ зогсоно.

Хоёр-гурба минутын үнгэрхэлээр лэ үнеэнэй һүн шабхагдажа, аппарадань түргэ түргэнөөр ташаганажа ороно. Тиихэлээрнь һаалишан хүхүүрнүүдээ һугалжа абаад, ондоо үнеэгээ һаажа ороно.

Үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болоһоной аша үрэнь олон байба. Һаалишадай гар амаруулхаһаа гадна һүн һайханаар абтана.

— Үнгэрһэн жэлэй октябриин 15-һаа үнеэдээ оньһон аргаар һаажа захалаабди. Тэрэ сагһаа хойшо гүрэндэ һайн шанартай һүн тушаагдана,—гэжэ фермын тоо бүридхэгшэ Елена Алексеевна Суровая хэлэбэ.

Урдань «Елко», «Карусель» гэхэ мэтэ агрегадуудые хэрэглэхэдэ үнеэд номгон байдаггүй, һаалишадые туляадаг бэлэй. Харин энэ «Даугава-200» агрегат тад ондоо, үнеэдтэ таашаатай зохид байшоо.

Эндэ үнеэн бүхэнэй хэды литр һү үгэдэгыеншье шалган үзэжэ болохо. Тиихын тула үнеэн бүхэнэй һүые бишыхан 12 литр орохо шэл амһарта руу машинаар һаажа абана.

— Һаяхан үнеэдэйнгээ хэды литр һү үгэдэгые оньһон аргаар һаажа шалгаабди,— гэжэ отделениин зоотехник Иван Игнатьевич Ильин хөөрэжэ үгэбэ. — Иимэ шалгалтануудые һарадаа нэгэ-хоёр удаа хэжэ байха аргатайбди.

— Машинаар һааһанайтнай һүүлээр үнеэдэй дэлэндэ һүн үлэнэ ха гү,— гэжэ нэгэ һаалишанһаа асуугдаба.

— «Даугава-200» агрегат энэ талаар нарижуулагдан һайжаруулагдаһан, тэрэнэй удаа гараар һаажа һү абахань шортоо,— гэжэ һаалишан Евдокия Снеткова харюусаба.

Мүнөө энэ фермын шэнэ тугаллаһан бүхы үнеэд машинаар һаагдадаг болонхой. Тингэжэ байгша ондо бүхы үнеэдээ оньһон аргаар һаадаг болохо байһанаа тэдэнэр мэдүүлбэ.

Зунай сагта үнеэдээ энэл байрадань байлгаха гэжэ шиидээд, фермэ шадараа зуугаад гектар газар хорёолжо, тэндээ һайжаруулагдамал бэлшээри эмхидхэхэ хүсэлтэй. Мүнөө тэрээндэ хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэжэ байнхай.

Үнеэдээ һаажа дүүргэһээр лэ тэдэнэр һүеэ хэмжэжэ, тоо бүридхэгшэдэ тушаажархёод, һү ябадаг хоолойнуудаа, үнеэ һаадаг хүхүүрнүүдээ баһал оньһон аргаар угаажархина.

Һү тушаан абадаг таһалга дотор электрын хүсөөр уһа халаадаг «РЭТ-200» түхэлэй түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Тэндэһээ һаалишан халуун уһа абажа, үнеэдэйнгээ хүхэ дэлэн угаадаг, хүхүүр, хоолойнуудые сэбэрлэдэг байха юм. Һаалишанай кран нээхэтэйл сасуу халуун уһан хүсэ ехэтэйгээр һорогдожо, хоолойнууд соогуур урдажа нюдэ сабшаха зуура гэхээр тэрэ хоолойнуудынь зайлагдажа, сэбэрхэн болошоно.

Тингэжэ һаалишад урдань үнеэдээ гараар һаахадаа 2—3 час алдадаг байбал, мүнөө 0,5—1 час гээнэ. Нүгөө талаараа үнеэдые машинаар һаахада ямаршье тиимэ онсо үлүү дүршэл хэрэгтэй болохогүй байна. Гансал тэрэ хүхүүрнүүдээ шэл хоолойтой холбожо, үнеэдэй хүхэндэ углажа шадаха хэрэгтэй болоно бшуу.

Үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болоходо, һү шэмэнь доошолногүй, харин урдынхиһаа бүри ехэ һаагдана. Январь һарын хорёодоор тус фермэдэ энэ һарын эхиндэ һаагдадагһаа хоёр дахин ехэ һүн абтадаг болонхой. Һүнэй тоһолигшье һайн. Мүнөө үедэ һүнинь 4,5—4,6 процент тоһолигтой байха юм. Үнеэд сүүдхэдөө хоёр удаа һаагдана.

2. Хүрзэ, асын орондо—кнопко

Онинборскын фермэдэ бүхы ажалынь оньһожоруулагдаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Эндэ «П-2» түхэлэй авто-уһалуури тодхогдонхой. Фермын 172 үнеэдэй тус бүридэнь хошуугаараа дараад уһа гаргаха түхеэрэлгэ бии. Тиимэһээ һаалишад, малшад үнеэдээ уһалха гэжэ һанаагаа зобохоёо болинхой.

Урдань байраяа сэбэрлэхэ гэжэ нилээд ехэ сагаа барагша һэн. Мүнөө кнопко дарахалаар лэ хамуууртай транспортёр «ТСН-3» эрьелдэжэ, үнеэдэй шабааһа шабхые хамаад абашана. Һүниндөөшье фермын үхэршэн ябажа, үнеэдэй хэбтэрине сэбэрлэдэг. Һаалишад үглөөниинь үнеэдэй дорохи дэбдихэрые хуурайлдаг, үнеэдэй уусан бэеые сэбэрлээд лэ үнгэрнэ. Энээндэ сагшье ехэ хэрэгтэй бэшэ.

Түрүүшэгээр хамуууртай транспортерой суглуулһан шабааһан байрын үүдэн талада хүйтэн байһанһаа үбэлдөө хүрэшэхэеэ һанадаг байгаа. Үнгэрэгшэ зундаа эндэхи байрын үүдэн таладань дулаан, үргэн ехэ тамбур барижа үгэһэниинь зохид болошоо. Мүнөө тэргэтэй трактор ороод лэ тэрэ үдхэн шэнгэниинь тээгээд гарашана. Тингэжэ байрын үүдээр һалхишье орохоёо болёо.

Энэ оньһожоруулгын ашаар һаалишад байра сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ балай һаатанагүй. Теэд байра соо тэжээл оруулха, тэрэнние үнеэдтэ хубаарилжа үгэхэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаагүй байһан. Илангаяа бурдууг, гидролизно аргаар буйлуулһан һолоомо һуулгаар зөөхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, тэжээл буйлуулдаг цех үнеэдэй байраһаа хорёод метр холо түхеэрэгдэнхэй.

Совхозой механизаторнууд, механигууд ухаагаа нилээд гүйлгэһэн, энэ тэрэ арга туршажа үзэһэн. Мүнөө үедэ энэ хүдэлмэри мүн лэ оньһожоруулагдаа гэхэдэ болохо.

Тэжээл зөөхэ, тэрэнние хобоо хобто руу хэхэ хүдэлмэридэ тусхай ДТ-20 трактор табигданхай. Тракторист Александр Бадмаев үбһэ, силос тусхай шарга дээрэ тээгээд, байра соо асархадань үхэршэн Иван Цыренов тэрэниинень хобоо хобто руу хэжэ үгэнэ. Саашадаа эдэнэр бүдүүн тэжээл тарааха машина оложо абаха хүсэлтэй. Тингэбэл һаалишад, малшадай хабаадахашье хэрэггүй болоно. Мүнөө дээрээ тэжээл тарааха үедэ һаалишад байлсажа, үнеэдтээ һү шэмынь зэргээр тэрэнээ хубаарилсадаг байна.

Шэнгэн тэжээл: бурдууг, буйлуулһан һолоомо үнеэдтэ хубаарилжа үгэхэ хэрэгтэ «КРС-1» түхэлэй машина хэрэглэгдэнэ. Энэ машинада бурдууг гү, али буйлуулһан һолоомо оньһон аргаар эюулэгдэжэ, тэрэнние ДТ-20 трактораар шэрэжэ, байрада оруулна. Машинынь оньһон тракторай карданна голтой холбоотой.

«КРС-1» машинаһаань бүдүүн гэгшын резинэ хоолой гаранхай. Тэрэнние дээшэ, доошонь болгожо байха оньһотой. Тракторист трактор дээрээ һуужа ябаад, шэнгэн тэжээлээ хобоо хобто руу хэжэ үгэнэ. Гадна тугаллаһан үнеэдтэ нэмэжэ үгэхын тула һаалишан бүхэндэ нэгэ-нэгэ боошхо үгтэнхэй. Тэрэ боошхо соонь баһал «КРС-1» машинын хүсөөр бурдууг, буйлуулһан һолоомон эюулэгдэнэ. Тингэжэ энэ ажал ехэтэй хүдэлмэри мүн лэ хүнгэн болоо гээшэ. Хэрбээ тэжээл буйлуулдаг цех үнеэдэй байратай суг холболдомол байгаа һаань, шэнгэн тэжээлые түмэр хоолойгоор урадхуулжархиха байгаа бшуу.

Һаалишад боошхо соо хэжэ абаһан бурдуугаа һү ехэтэй, һая тугаллаһан үнеэдтээ һуулгаар хубаарилжа, нэмэлтэ тэжээл болгон үгэнэ.

Нигэжэ фермэ соохи ажал ехэтэй хүдэлмэри гүйсэд оньһожоруулагдаһан байна. Һаалишадай ажал жэшээгүй ехээр хүнгэржэ, тэдэнэрэй тоо үсөөрүүлхэ арга олгогдобо гээшэ.

— Мүнөө дээрээ үнеэдые оньһон аргаар һаажа һаял заншажа байхадаа һаалишан бүхэндэ дан олон үнеэ даалгаха гэжэ хүсэнэгүйбди,— гээд отделениие эрхилэгшэ Валентин Николаевич Бородин мэдүүлбэ. — Һаалишан бүхэндэ мүнөө 22 үнеэн даалгагданхай. Саашадаа бүри олон болгохо байхабди.

Зүб лэ даа. Хүнүүдэй ажалдаа дадаад, оньһо түхеэрэлгэнүүдээ һаадгүйгөөр хүдэлгэжэ һураад байхадань олон хүнэй эндэ байһанайнь хэрэггүй болохо бшуу.

Фермын хүдэлмэришэдые малай байра соо тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ, харууһалжа һургахын тула эндэ 12 часай программаар тусхай һуралсал эмхидхэгдэнхэй.

3. Тэжээл буйлуулдаг цех

Һаалиин фермын дэргэдэ тэжээл буйлуулха ехэ цех түхеэрэгдэнхэй. Тэрэнние цех гэжэ нэрлэхээршье гээшэ. Юуб гэхэдэ, тэндэхи бүхы хүдэлмэринь оньһожоруулагданхай, ямаршье фабрикын цехһээ дутахаар бэшэ.

Энэ цех гурбан ехэ, хоёр бага таһалгатай. Дундахи эгээн ехэ таһалга соонь 5 түмэр цистернэ тодхоотой. Тэрэнэй хоёр томодонь (5—5 кубометрэй) хэршэгдэһэн һолоомо буйлуулагдана. Нүгөө гурбан баганууд соонь (3—3 кубометрэй) бурдууг бэлдэгдэнэ. Тингэжэ нэгэн доро 10 тонно буйлуулһан һолоомо, 9 тонно бурдууг бэлэн болоно.

Эдэ цистернэнүүд бэе бэетээ бүдүүн түмэр хоолойнуудаар холбоотой, тус бүридэнь хаажа, нээжэ байха винтель тодхоотой. Хоолойнуудынь фекальна насостой холбоотой. Энээнэй ашаар кнопко дарахатай сасуу буйлуулһан тэжээлынь автоцистернэ руу эюулэгдэхэ гү, али нэгэ амһартаһаань нүгөөдэдэнь оруулагдаха оньһотой.

Цистернэ бүхэндэ досоонь гол һуулгагданхай. Тэрэ голдонь тэжээл худхаха һэрбээнүүд хэгдэнхэй. Һэрбээнүүдынь электрын хүсөөр эрьюулэгдэнэ.

Мүн эдэ цистернэнүүдтэ уһа эюулхэ, халуун уурал табиха хоолойнууд бии. Хэрбээ эдеэн удаан байжа, үлүү ехээр эһэхээ һанаа һаань, тэрэ эхүүн үнэрыень туужа гаргахын тула цистернэ руу сэбэр агаар үлеэгдэдэг байха юм. Энэнь тусхай компрессорэй хүсөөр хэгдэнэ.

Һолоомо буйлуулдаг цистернэнүүдэй дээрэ хоёр ехэ бункер модоор хэгдэнхэй. Тэдэ бункернууд соо гурбан сүүдхэдэ хүрэхэ хэршэгдэһэн һолоомын орохо хэмжээтэй. Һолоомониинь цехэй газаа талада машинаар хэршэгдээд, бүдүүн түмэр хоолойгоор үлеэгдэжэ, байра соохи бункер руу ороно.

Талха тарянай зүйл мүн лэ байрын газаа талада тодхогдоһон «ДКУ-1» машинаар жэжэлэгдээд, бүдүүн түмэр хоолойгоор дамжажа, гурбан цистернэнүүдэй дээрэ тодхогдоһон бункер руу ороно. Тэрэ бункерай доронь лентэн транспортер эрьелдэхээр тааруулагданхай. Транспортер дээрэнь тусхай хэмжүүртэй 4 центнер орохоор хайрсаг табигдаһан. Тэрэ хайрсагаа бункерай доро табижа, дүүрэн талха хээд, кнопко даража, транспортёроо хүдэлгөөд, тэрэ хайрсагаа хэрэгтэй цистернын дээдэхи нүхэн дээрэнь хүрэхэдэнь зогсоожо, ашаень цистернэ руу гоожуулжархина.

Цехэй ханадань, үүдэнэй хоёр захаар арбаад кнопко харагдана. Кнопко бүхэниинь илгаатай, ондо ондоо уялга дүүргэдэг байба.

Һолоомо буйлуулдаг цистернэнүүд руугаа эһээгдэһэн бурдуугаа насосоор һоруулжа оруулжархина. Тинхэдээ хэды шэнээн ороһыень мэдэхын тула бурдуугтай цистернэнүүдтэ тусхай поплавок хэгдэнхэй.

Тэжээл байгуулха энэ байрынь хоёрдохи ехэ таһалга соо КВ-300 түхэлэй хоёр котел таһалгаряагүй түлигдэнэ. Мүн эндэнь фермын «ДТ-20» трактор һүниндөө табигдадаг.

Гурбадахи таһалга соо автомашина, трактор орожо, буйлуулагдаһан тэжээл эюулжэ абадаг байха юм. Юуб гэхэдэ, энэ цех гансахан фермэ хангадаг бэшэ, харин совхозой бусад хоёр-гурбан фермэ, гүүртэ эндэһээ тэжээл абаашадаг.

Саашадаа энэ цехэй дэргэдэ үшөө нэгэ байра барижа үхэр мал шахан таргалуулха бодолтой. Тиимэ байра дүтэ баряа һаа, шэнгэн тэжээл соргоор һоруулжа болохо бшуу.

Мүнөө үедэ тэжээл буйлуулдаг амһартануудынь хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй, сүүдхэдөө орой нэгэ удаа эһээгдэнэ. Зүгөөр хэрэгтэй болоо һаань эдэ бүхы түхеэрэлгэнүүдынь хоёр-гурбан халаан соо хүдэлгэжэ болохо юм.

Фермэ соохи түхеэрэлгэнүүдые, тэжээл буйлуулха цехэй оньһонуудые совхозой монтажна бригада хэжэ гараа. Энэ бригадые эдэбхитэй механик Григорий Васильевич Снетков ударидаһан байна.

— Эдэ бүхы оньһожоруулгые өөһэдынгөө хүсөөр хээбди,— гээд совхозой главна инженер Михаил Иванович Евсин мэдүүлбэ. Өөһэдөө хээшэмнай бүхэ баташье, үнэ сэн багатайшье болоно. Жэшээнь, «Даугава-200» гэжэ үнеэ һааха агрегат тодхоходо 1 мянган түхэриг хэрэгтэй. Харин өөһэдымнай бригада тэрэнние 395 түхэригөөр бүтээгээ.

Фермын ажал ехэтэй хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньһожоруулха, тэдэ түхеэрэлгэнүүдые мүнөө һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ талаар үнинэй механизатор, коммунист Иван Федорыч Суровой гэгшын аша габьяа ехэ. Мүнөө нүхэр Суровой тэжээл буйлуулха цехтэ хүдэлнэ. Тиихэ зуураа фермэ дээрэ тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүдые саг үргэлжэ шалгажа, заһажа, тааруулжа ябадаг хүн.

* * *

Отделениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд фермын малай үүлтэр һайжаруулха, малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохо талаар хэмжээ абажа байнхай. Мүнөө үедэ һайн үүлтэртэй, һү шэмэ ехэтэй малһаа гарһан эмэ хашарагуудые илгажа, һайн тэжээл дээрэ байлгана. Хамта 80 толгой тиимэ гунжад һайнаар эдеэлүүлэгдэжэ, харууһалагдажа байнхай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ фермэдэ олон тугал гарзалаа һэн. Мүнөө жэл туталай байра һайса дулаалагдажа, нялха мал оролдосотойгоор харууһалагдадаг болонхой. Үбэлжэлгын эхилхэнһээ хойшо табяад тугал абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

Үнеэдээ хүсэд һайн тэжээлээр хангаха зорилгоор ургаса ехэтэй элдэб ургамалнуудые, куузику горитой тариха, фермэ шадараа һайжаруулагдаһан бэлшээритэй болохоор хараална. Урдань зундаа Үдэ голой саада бэедэ гаража зуһадаг байбал, энэ жэлһээ нүүхэеэ болихонь.

Һаалишадай ажалые наринаар тооложо үзөөд, тэдэнэрэй хүдэлмэрине хоёр халаанда эмхидхэхэ тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэд бодомжолжо байнхай.

Совхозой инженернүүд, механигууд, механизаторнууд энээгээрээ һанаагаа амарнагүй. Мүнөө үедэ һаалиингаа хоёрдохи фермын ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулжа захалаа.

Игэжэ Анаагай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын хүдэлмэрине үргэлжэдэнь оньһожоруулжа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха гэһэн партиин ЦК-гай октябриин (1968 он) Пленумэй шиидхэбэрине бодото дээрээ бэелүүлжэ байһаниинь һайшаалтай. Энээнһээ жэшээ абамаар.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.
Хориин аймаг,
Онинюборск һууриин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Е. Н. Мичурина халуун [...] хүүр хоолойнуудые сэбэрлэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехэй хүдэлмэришэн О. А. Казанцева [...] түхэлэй котел соохи уһанай халуунине шалгана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэжээл буйлуулдаг цехэй ахалагша хү[...]шэн З. А. Цыренова цистернэ руу уһа эюулхэ кнопко дара[...] амһартын дүүрэхые хаража байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ фермын коллектив.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнеэнэй хошуугаараа дараад уһа гаргаха түхеэрэлгэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын түрүү һаалишадай нэгэн Е. В. Снеткова.

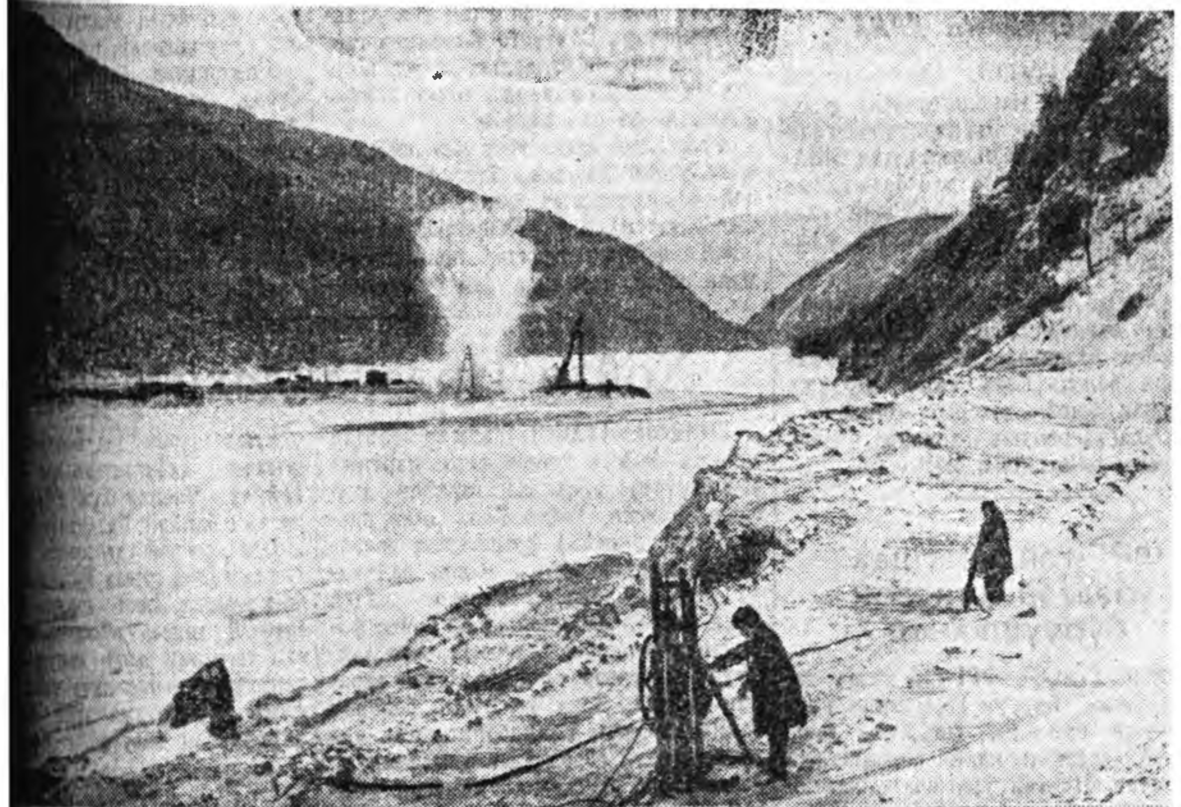
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эндэхи тракторист Александр Бадмаев үбһэ, һолоомо тараажа [...]

Н. ДАМБАЕВАЙ фо[...]

Красноярска хизаар. В. И. Ленинэй сүлэлгэдэ байһан Шушенскаһаа холо бэшэ Саяно-Шушенска ГЭС-эй баригдажа байһые хүн бүхэн мэдэхэ ёһотой. Энэ ГЭС 6,4 миллион киловатт хүсэтэй байха юм. Хаалтын үндэрынь 236 метр, утань 1 километрһээ үлүү. Агрегат бүхэниинь 640 мянган киловатт хүсэтэй болохо юм.

Мүнөө бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Шоссей харгы хэгдээ, Енисей мүрэниие хүндэлэн хүүргэ баригдаа, 100 километр утатай түмэр харгын барилга дүүрэжэ байна. Тиихэдэ автобаза, складууд, гэр барилгын комбинат бодхоогдоно. ГЭС-е баригшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн үдэр болотор хаалтада түрүүшын бетон табиха гэжэ оролдоно. Зураг дээрэ: ерээдүйн хаалта эндэ бодохо юм.

ТАСС-ай фото.

...ЛЬИЧЭЙ ЗАХЯА ...ААБАРИ БЭЕЛҮҮЛЭН

...үүлые коммунис ёһоор хү... коммунис союзай шухала... нэгэн гэжэ манай ... Ленин, тэрэнэй бай... коммунис парти заалһан, маа... гээшэ. Энэ заабарии... болгон, бүхэсоюзна ... комсомол тон ехэ хүдэлмэ..., ябуулжашье байна.

... тушаа «ВЛКСМ-эй 50 жэ... залуушуулые коммунис ... хүмүүжүүлхэ зорилгонууд ту... ...-эй ЦК-гай тогтоол соо, ... ЦК-гай баяр ёһололой пле... партиин Центральна Ко... Генеральна секретарь Л. И. ... хэлэһэн үгэ ба КПСС-эй ...нинскэ комсомолдо эльгээ... ...лта соо тобшо һонороор ... байна.

... документнүүд соо ком... ...хүүмжэлтын мүнөөнэй шата... ... комсомолой шиидхэхэ зо... тодорхойлогдонхой. Нэн ... совет залуушуулые комму... ...тэй байгуулагша болохоор ... тэдэнэрые марксист... ... үзэл бодолоор зэбсэг... ...лтой. Мүн залуу хүбүүд, ... научно-техническэ дэб... ...лөө, табан жэлэй түсэб ... урид дүүргэхын, ажалай ... продукциин шанар дээшэ... ...лөө, алмалта арьбалалтын ... элсүүлхэ шухала бо...

... манай республикада 71 ... комсомолшууд тоологдо... ...лэнха, транспортын, ол... ... халхеэ холбооной пред... ...ар 15 мянга гаран, кол... ... совхозуудаар 8500-аад ... ажаллана. Бусадынь ... дээдэ заведенинүүдтэ, ..., һургуулинууд болон ...нүүдтэ һуралсана. ..., мүнөө комсомолой зэр... болон залуушуул уртажа ... залуу үетэниие коммунис ...гоор хүмүүжүүлхэ гэ... ..., харюусалгатай зэ...

...ай дунда үзэл бодолой, ... хүдэлмэри ябуулхадаа, ... пролетарска интернацио... СССР-эй арадуудай таһар... ... барисаанда үнэн сэхэ ... хүмүүжүүлхэ шухала.

... республикын комсомо... ... бага бэшэ дүй дүр... ... юм. Монголой залуу... ... революционно Союзтай ха... ... барисаа байгуулагдан... ...ериин түрүүшүүл, твор... ...үүдэй хүдэлмэрилэгшэд, ...чнууд, инженернүүд ... путевкоор хилын саа... ...дээр аяншална. Ган... ... жэлдэ хариин оро... ... хүн, тэрэ тоодо социа... ...ар 179 залуушуул аян... ... залуу хүнэй нэрэ хүн... ... үргэн ябажа ерээ. Мүн ... ЦК-гай, обкомой даабаряар ... творческо хүдэлмэрилэг... ..., Англи болон бу... ...аар ябаһан, залуушуул ... ...нтнарай Бүхэдэлхэйн IX ... хабаадалсаһан байна.

... һургуули, техникум, ... байгуулагдаһан интерна... ... хани барисаанай клубууд ... хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ...

... Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ... үедэ залуушуулай ... эрдэм мэдэрэл дээшэлүүл... ...ско-ленинскэ теори гүн... ... шудалалга эмхидхэхэ гэ... ... хүдэлмэриин гол шухала ... болохо ёһотой. Байгша ондо ... организацинуудай эдэбхи... ...лжаар комсомол залуу... ...тическэ һуралсал ни...

лээд һайжараа. Мүнөө үедэ комсомолой политгэгээрэлэй системэдэ 21800 хүн, коммунистнуудтай хамта —2894 хүн һуралсана. «Манай Ленинскэ кружок» гэһэн кружогууд олондо һайшаагдана. 336 иимэ кружогуудта 13 500 хүн һуралсана. В. И. Ленинэй намтарые 121 кружогуудта 2917 хүн шудална. Хамта 950 һурагшадтай 52 кружогто «Парти тухай хөөрэлдөөн» болон «Кругозор» гэжэ 109 кружогто 3050 хүн эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлнэ.

Комсомолшуудай һуралсал хүтэлбэрилдэг пропагандистнарай 64 процентнь дээдэ, дунда эрдэмтэй, дүй дүршэлөөр баян нүхэд, хахадһаань олонхинь партиин гэшүүд ба КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд юм. Эдэ нүхэдэй оролдолгын ашаар политһургуули, кружогуудта хэшээлынь һонирхолтойгоор үнгэрнэ, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхые залуушуул ехээр эрмэлзэдэг болоо гэбэл алдуу болохогүй.

В. И. Ленинэй ажабайдалай, ажал ябуулгын жэшээ дээрэ, совет арадай революционно, дайшалхы болон ажалай алдарта заншал дээрэ залуу үетэниие һургаха гээшэ коммунис хүмүүжүүлгын шухала хубинь болоно. Республикын город, аймагуудаар байгуулагдаһан революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын клубууд энээн тушаа һайшаалтай хүдэлмэри ябуулна. ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ байха, мүн һайндэрлэлгын үедэ хото, тосхонуудаар, предприяти болон эмхи зургаануудаар, колхоз, совхозуудаар гражданай болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнуудта хабаадагшадтай, 20-ёод, 30-аад, 40-ёод оной комсомолшуудтай, дайнай болон ажалай баатарнуудтай һонирхолтой уулзалганууд үнгэргэгдөө. Улаан-Үдэ хотодо, Бэшүүрэй, Кабанскын, Баргажанай аймагуудаар үлинэй комсомолшууд мүнөө сагай залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Саашадаа энэ хүдэлмэри бүри үргэн дэлисэтэй, һонирхолтой, гүнзэгы хүмүүжүүлхы удхатай болгохо зорилго табигдана.

Маанадай ябуулжа байгаа үзэл бодолой, ойлгуулхамжын хүдэлмэри болбол ажал хүдэлмэридэ дуратай, тэрэниие хүндэлдэг хүниие хүмүүжүүлгэдэ зорюулагдана гэжэ мартажа болохогүй.

«Манай общестбын хүгжэлтын мүнөө үеын шатада гүнзэгы ехэ удхатай научно-техническэ дэбжэлтэ саг үргэлжэ түйлагдана, үйлэдбэри үргэлжэдөө оньһожоруулагдана, автомат зэбсэгүүдээр хангагдана, ажал хэлгын шэнжэ шанар үндэһөөрөө хубилна. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, шэнэ техникэ шудалха ба нэбтэрүүлхэ, ажахын реформые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хүдэлмэридэ комсомолой организацинуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала» гэжэ «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ой ба залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо заагдана.

Буряадай комсомолой организацида залуушуулые научно-техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха һонирхолтой онол арганууд һүүлэй үедэ хэрэглэгдэдэг болоо.

Жэшээлхэдэ, уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын талаар ороһон дурадхалнуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгые шалгаха комсомолой рейднүүд, залуушуулай техническэ творчествын выставканүүд, мэргэжэл мэргэжэлээрээ конкурс-мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг болонхой. ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан залуушуулай техническэ творчествын выставкэ Улаан-Үдэдэ үнгэрһэн жэлдэ болоо һэн. Ухаалан зохёогдоһон һонирхолтой зүйлнүүд, уралан нарижуулагдаһан түхеэрэлгэнүүд олоной анхарал татаа бэлэй.

Республика доторнай 15 мянга гаран залуу ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад хүдэлнэ. Тэдэнэй оруулһан дурадхалнууд жэлдээ дундаа зэргээр 1 миллион гаран түхэриг мүнгэ зөөри алмаха арга олгоно. Авиационно, «Электромашина» заводуудта, сэмбын фабрикада болон бусад промышленна предприятинуудаар энэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Олохон предприятинуудаар ажалда һаяхан ороһон залуу хүдэлмэришэдые ажалтайнь танилсуулха, мэргэжэлдэнь һургаха талаар горитойхон юумэн хэгдэнэ. Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-дэ, «Теплоприбор» заводто, мүн бусад зарим предприятинуудта залуу мэргэжэлтэдэй Соведүүд, ниитын конструкторска бюро гэхэ мэтэ байгуулагдаад, эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Үнгэрһэн жэлдэ 5,6 мянган залуу хүдэлмэришэд разрядаа дээшэлүүлһэн, хоёрдохи мэргэжэл олоһон байна.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленум хүдөө ажахые саашадань хурдан түргөөр хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараалһан байна. Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхэ хэрэгтэ комсомолой организацинууд, манай залуушуул ехэхэн үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Манай республикын хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол һалбари болохо хонин ажалда хүдэлхөөр 2 мянган комсомолшууд болон залуушуулые эльгээхэ зорилго табигдана.

Мүнөө энэ шухала хүдэлмэриин эхининь табигдаад байна. Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой комсомолой организаци 50 комсомолшуудые хонин ажалда эльгээхэ үүсхэл гаргаад, республикынгаа комсомол залуушуулда хандаба.

Манай республикын дээдэ һургуули, техникумүүдтэ 37 мянган студентнэр һуралсана. Тэдэнэй дунда политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ комсомолой шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болонхой. Энэ талаар зарим тэды юумэн хэгдэбэшье, дутагдалнууд үшөөл олон. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада республикымнай студентнэрэй барилгын отрядууд ажахын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Тэдэнэр жэлдээ 1—1,5 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэжэ, дүүргэнэ. Хоёр мянга гаран хүнтэй студентнэрэй отряд 1969 онойнтоо ажалай семестр В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулха юм. Гол түлэб хүдөөгэй барилгада: гэр байра, хүдөөгэй һургуули, хүүгэдэй саад, ясли, клуб болон культурно-ажаһуудалай бусад барилгануудта ажаллаха.

Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай В. И. Ленинэй заабариие бэелүүлэн, коммунис партиин хүтэлбэри доро комсомолой организацинуудай хэжэ байһан ажал хэрэгые тоолохо болоо һаа, олон байха.

Зүгөөр энэ хүдэлмэридэмнай дутагдалнууд үшөө олон гэжэ бидэ һайса мэдэрнэбди. Энээн тухай ехэхэн хөөрэлдөөн һаяхан үнгэрһэн ВЛКСМ-эй обкомой ээлжээтэ пленум дээрэ болобо.

Мүнөө бүхы совет арад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэжэ байна.

Тиимэһээ агууехэ Ленинэй нэрэ зүүжэ ябаһан Комсомол бүхы хэрэгээ алдарта ойдо зорюулжа, үшөө ехэ амжалта түйлахын түлөө тэмсэнэ.

Р. ГАРМАЕВ,
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

„ЭЛЕКТРОСИЛА": ВОЛХОВЬОО АСУАН ХҮРЭТЭР

...Юрын инженер А. А. Алексеевтэ РСФСР-эй наука, техникын габьяата ажал-ябуулагша гэһэн нэрэ зэргын олгогдотор хэдэн арбаад жэлнүүд үнгэрһэн байна. Хожомынь СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, Гүрэнэй шангуудай лауреат болгогдоо. Тэрэнэй нэрэнь электротехникэ тухай справочнигуудта толилогдонхой; дэлхэйн элитэ ехэ мэргэжэлтэд тэрэ хүнһөө зүбшөөл абадаг болоо.

Совет республикын һаял бии болоод байһан хүшэр хүндэ сагта нүхэр Алексеев Петроградай юрын инженер байһан юм.

1920 оной декабрь һарада үнгэргэгдэһэн Соведүүдэй Бүхэроссин 8-дахи съезд ороноо электрын элшэ хүсөөр хангаха тухай түсэб баталан абаһан юм, тэрэнь В. И. Ленинэй заабаряар зохёогдоһон байгаа. Тиихэ үедэ Россин бүхы хүдэлмэришэд болон инженернүүдэй үмэнэ асари ехэ зорилго табигдаад байба. Баруун оронойхид тэрэ зорилгыень хооһон һанаашалга гэжэ нэрлэһэн юм.

Волховой ГЭС-тэ эльгээгдэхэ гидрогенераторнуудай хахадыень манай предприяти бүтээхэнь гэһэн мэдээсэлые 1922 ондо дуулахадаа Петроградай «Электросила» заводой хүдэлмэришэд болон инженернүүд ехээр баярлаа һэн. Дүрбэн машиныень шведүүд эльгээхэ болоһон юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо нэгэ жэлэй үнгэрөөд байхада «Электросила» заводойхид Октябриин революциин зургаадахи ойдо зорюулагдаһан баяртай заседани дээрэ В. И. Лениндэ эльгээхэ амаршалгын бэшэг баталан абаһан юм. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэһэн байгаа:

«Волховой барилтын захил дүүргэхэ хүндэтэй зорилго манда, «Электросила» заводой хүдэлмэришэдтэ даалгагдаба. Эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа, урдаа табигдаһан зорилгоёо хүндэтэйгөөр дүүргэхэ байһандамнай этигэгты, Ильич, бидэнэр ажахын, соёл культурын фронт дээрэшье илалта түйлаабди гэжэ омогорхон хэлэхэ байхабди...»

Волховой ГЭС-тэ хүдэлхэ машинын проектын эскиз зохёохо даалгабари Петроградай юрын инженер А. Алексеевтэ үгтэһэн байгаа. Тиимэ даалгабари дүүргэхэнь бэрхэтэй гэжэ тэрэ үедэ һанахаар байһан юм. Яахадааб гэхэдэ тус бүридөө 7500 киловатт хүсэтэй гидрогенераторнуудые бүтээхэ шухала байһан. Тиимэ машинануудые Баруун Европын электротехническэ томо томо фирмэнүүдшье бүтээдэггүй байгаа.

Алексеев хэдэн үдэр удаагүүр зэбодһоо гарантүйгөөр ажаллажа, даабаряа дүүргэһэн юм.

1926 оной декабриин 26-да Волховско ГЭС-эй баригдажа тушаагдахада, «Электросила» гэһэн маркатай дүрбэн гидрогенератор тэндэ тодхоотой байгаа...

«Найдахадатнай болохо, Ильич, манда даалгаһан даалгабариестнай хүндэтэйгөөр дүүргэхэбди...» — гэжэ «Электросила» заводой хүдэлмэришэд бэшээ һэн.

Зорилгонуудайнь улам орёо болоод байгаашье һаань, Лениндэ үгэһэн үгэеэ коллектив һайнаар дүүргэжэ байба.

1932 он. Тус бүридөө 62 мянган киловатт хүсэтэй хэдэн гидрогенератор бүтээгдэбэ.

Хэдэн жэлэй үнгэрһэн хойно 100—200 мянган киловатт хүсэтэй турбогенераторнууд бии болгогдоо һэн.

Дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ энергетическэ түхеэрэлгэ — Братска ГЭС-тэ тодхогдохо 225 мянган киловатт хүсэтэй гидрогенератор 1960 ондо мантан томо заводой корпусуудта бии болоһон юм. Тэрэ гидрогенератор удаан суурхаагүй. Красноярска ГЭС-тэ тодхогдохо хахад миллион хүсэтэй түрүүшын гидрогенераторнууд 1964 ондо «Электросила» заводто бүтээгдээ һэн, мүн тэрэ жэл 500 мянган киловатт хүсэтэй СССР соохи томохон турбогенератор бүтээгдэһэн юм...

«Электросила» заводойхид мүнөө үедэ тус бүридөө 640 мянган киловатт хүсэтэй арбан гидрогенератор бүтээн гаргахаар бэлдэжэ байна, тэдэ генераторнууд Саяно-Шушенска ГЭС-тэ ажаллаха юм.

Совет энергетикын машинануудые бүтээн гаргалгаар түрүү зэргэдэ ябадаг «Электросила» завод бүхы дэлхэй дээрэ хүндэтэй болоһон предприятинуудай зэргэдэ найдамтайгаар жагсанхай.

«Бидэнэр Ленинградай «Электросила» завод орожо хараабди, тэндэ бүтээгдэһэн электрогенераторна, электро-дамжуулгын түхеэрэлтэнүүд дэлхэйн оронуудай хахадтань эльгээгдэжэ байдаг. Иимэ түхеэрэлгэнүүдэй диилэнхинь 20 жэлэй саада тээ манһаа, мүн Баруун Европоһоо асарагдадаг байһан юм. Энэ баримта Зүүн, Баруун оронуудай промышленностиин хүгжэлтэдэ түйлай ехэ хубилалтын болоһые гэршэлэн харуулна» (Ф. Мосс, США-гай сенатор).

«Бидэнэр завод соогуур ябахадаа юумэнүүдые ехэл һонирхон хараабди, баясаабди, саг үргэлжэ дэбжэн хүгжэхыень энэ заводто хүсэнэб. Заводой хүдэлмэришэдтэ мүн лэ һайн һайхан юумэнүүдые хүсэнэб. «Электросила» заводто минии ерэһэн ушар амгалан ёһоор зэргэ оршолгын, эб найрамдалай аша туһада ОАР СССР хоёрой хоорондо хани барисаанай бэхижэжэ байһые гэршэлэн харуулна. (Гамаль Абдель Насер, ОАР-ай президент).

«Һүүлэй 50 жэлэй туршада Советскэ Союзай арадуудай түйлаһан амжалтада танай предприяти ехэ хубитаяа оруулһан байна» (Саксенверк» гэжэ арадай предприятиин бүлэг хүдэлмэрилэгшэд, ГДР).

«Танай заводой, Ленинградай, мүн бүхы Совет оронойтнай амжалтанууд бэеэ даанхай байдалтай болоһон залуу гүрэнүүдтэ утаа ехэ удха шанартай. (Ван Биран Мамаду, Мавританиин Исламай республикын гадаадын хэрэгүүдэй, түсэблэлгын министр).

1917 оной революциин болотор заводто немецүүд эзэрхэн зонхилжо байһан юм. Шэнжэлгэ, туршалгын бүхы хүдэлмэринүүдынь Сименсүүдэй мэдэлдэ байдаг Берлинэй заводто хэгдэдэг байһан.

«Электросила» мүнөө үедэ энергетическэ машинануудые бүтээлгын ёһотойл арсеналынь, олохон оронуудахи мэргэжэлтэдэй университедынь болонхой. Энэ завод дэлхэйн табяад оронуудта өөрынгөө продукци эльгээжэ байдаг.

«Электросила» заводойхидой гараар бүтээн гаргагдажа байһан машинанууд Болгариин «Марица-Восток» гэжэ ТЭЦ-тэ, Румыниин Бухарест-Юг, Лудуш, Плоешти гэжэ хотонуудта, Польшын «Новая Гута» гэжэ комбинадта, Югославиин тепловой станцинуудта, Кубын предприятинуудта ажаллана. Һаяхан Решицадахи машина бүтээлгын заводто 50 мянган киловатт хүсэтэй Румынидахи түрүүшын уурalай турбина бүтээн гаргагдаа. Тэрэ турбина «Электросила» заводой, мүн КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Ленинградай металлическа заводой чертёжуудаар бүтээгдэһэн байна.

«Бидэнэр Советскэ документаци хэрэглэһэнэй ашаар 50 мегаваттна генераторнуудые бүтээн гаргадаг болообди, 150—200 мегаваттын хүсэтэй мүнөө үеын машинануудые бүтээхэ аргатай болоһон байнабди,— гэжэ Будапештын «Ганц» гэжэ электромашина бүтээдэг заводой хүтэлбэрилэгшэд бэшэнэ.

«Электросила» заводойхидтой хани барисаа байгуулһанай ашаар 5 жэлэй туршада гээгдэлһээ гаража, дэлхэйн түрүүшүүлэй хэмжээндэ хүрөөбди. Ленинградайхидай туһалаагүй һаань энэ гээгдэлһээ гарахын тула 10—15 жэл хэрэгтэй байгаа».

Эди шэдитэ аршаан хэһэн амһартаһаа газарта хэдэн дуһалнууд алхарһан юм, дуһалнуудай адхарһан газарта гоё һайхан хотонууд, тэрэ тоодо Хардвар хото бодоһон байгаа гэжэ эртэ урдын домог дотор хэлэгдэдэг. Энэдхэгэй тэрэ хотодо Советскэ Союзай туһаламжаар хүсэтэ завод бодхоогдожо байна, тэндэ элдэб техникэ бүтээн гаргахын хажуугаар генераторнуудшье бүтээн гаргагдадаг болохо юм. Энергетическэ машинануудые бүтээжэ байһан Индиин мэргэжэлтэдтэ «Электросила» заводойхид ехэ туһа хүргэнэ. Энэ заводто ерэжэ, дүй дүршэлтэйнь танилсажа байһан Индиин мэргэжэлтэд һаяар электромашинануудые бүтээн гаргадаг болохо юм.

«Электросила» заводой коллектив Асуанай ГЭС-тэ табигдаха хэдэн гидрогенераторнуудые һүүлэй һаранудта бүтээжэ дүүргүүтэй байна. Энэ асари ехэ станцида тус бүридөө 175 мянган киловатт хүсэтэй 12 машина хүдэлхэ юм.

«Электросила» заводойхид Лениндэ үгэһэн үгэеэ һанажа ябадаг, эдэнэр ороноо электрын элшэ хүсөөр хангаха улам бэрхэшээлтэй зорилгонуудые жэлһээ жэлдэ шиидхэжэ байна.

А. НЕПОМНЯЩИЙ,
(АПН).

Зинаида Иннокентьевна Пляскина олон жэлдэ һайнаар Түнхэнэй аймагай больницада медфельдшерээр ажаллажа, хүн зондо ехэ хүндэтэй болонхой.

Өөрынгөө уялгада нягта наряар хандадаг, суг ажалладаг нүхэдтөө һайн жэшээ харуулдаг байхаһаа гадна, Зинаида Иннокентьевна олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Нүхэр Пляскина больницынгаа партийна организациин секретариин орлогшо, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ юм.

Һайнаар эмшэлүүлхэһээ гадна, үбшэлһэн зон сэбэр дулаан байрада һайн хоолтой байһай гэжэ нүхэр Пляскинагай толгойлдог арадай хинагшад ходоодоо оролдожо байдаг. Али нэгэн дутагдалай элирүүлэгдэбэл, дары усадхаха хэмжээн абтадаг. Жэшээнь, арадай хинагшадай үүсхэлээр больницын түлишын склад шалгагдажа, 52 кубометр түлеэнэй дуталта элирүүлэгдээ һэн. Больницын хүдэлмэри тушаа али нэгэн гомдолой оробол, тэрэниие арадай хинагшад шалгадаг. Үнгэрэгшэ жэл 20-ёод мэдүүлгэнүүд харагдажа, зохихо хэмжээнүүд абтаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: З. И. Пляскина.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

А Ж А Л Ш А Д А Й Б Э Ш Э Г Ү Ү Д Һ Э Э

ШУШЕНСК МОРДОБОД

Һаяхан Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ һургуулиин бүлэг студентнэр Н. К. Шантанов, Г. А. Татьянова гэгшэдэй хүтэлбэри доро Красноярска хизаарай Шушенск хото мордобод. Эдэнэй дунда һуралсалдаа эрхим һайнаар һурадаг студентнэр Лариса Сардохонова, Надежда Гребенщикова, В. Слаутский болон бусад бии. Эдэнэр аяншалгынгаа үедэ В. И. Ленинэй 1897—1900 онуудта сүлэлгэдэ байһан тухай, мүн тэрэнэй революционно ажабайдал тухай дэлгэрэнгыгээр тайлбарилһан материалнуудые суглуулжа, институдайнгаа дэргэдэ Ленинэй музей нээхээр хараалханхай.

Н. ЕФИМОВ.

ЯРУУНАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Һаяхан Мужыхын интернат-һургуулиин зал соо һурагшад, багшанар болон түрэлхид олоороо сугларжа, «В. И. Ленинэй образ тэрэнэй үеын хүнүүдэй дурсалганууд соо» гэһэн лекци шагнабад. Тэрэниие дурсагдагша һургуулиин багша А. А. Маслова уншаа.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ.

• • •

РСФСР-эй геологиин министерствын болон геологиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай президиум ажалай гурим болон аюулгүйе сахилгын талаар соносхоһон конкурс-харалгын дүн соносолоо. Тэрэнэй тогтоолой ёһоор Буряадай геологическа управлениин Озерно экспедици гурбадахи шанда хүртөө. **Л. БАДМАЕВА.**

ҺУРГУУЛИИН БИБЛИОТЕКАРЬ

Мүнөө жэлдэ Баргажанай аймагай Дэрээнэй дунда һургуулиин багшанар хэзээ хэзээнэйхиһээ олон газетэ болон журналнуудые захиһан байна. Тэдэнэй захилынь 1227 түхэригтэ болоһон. Зарим багшанар олон газетэ, журналнуудые абана. Хэлэ бэшэгэй багша Д. Ж. Батоpовагай, Д. А. Хоргатхановтанай бүлэнүүд түс бүридөө 15 янзын газетэ, журналнуудые захинхай. Залуу багшанар Э. Э. Онгоршоева, Е. Ц. Митапова гээшэд тус бүреэ 10—12 янзын хэблэл абана. Гадна һургуулиин 22 багшанар «Буряад үнэн» газетэ уншана.

Хэблэл захиха хэрэгтэ һургуулиин библиотекарь С. Б. Галсанова ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Сэсэг Базаровна наймадахи жэлээ библиотекэдэ хүдэлнэ. Тэрэ жэл бүри хэблэл тараалсадаг. Библиотекарь 1940 ондо Москвада болоһон Буряадай искусство болон уран зохёолой нэгэдэхи декадада хабаадаһан намтартай. Урданай хүгжэмшэ мүнөөшье болотор хуур дээрээ наадаһаар.

— Үхибүүдэй уншаха буряад номууд ехэ үсөөн. Иимэ мүртэө муугаар шэмэглэгдэһэн байдаг. Үхибүүд абаһаар ном соохи зураг харадаг гээшэ aаб даа. Эдэ зурагуудынь заримдаа удха багатайнууд байдаг. Үхибүүдтэ зорюулагдаһан рассказуудые бэшэни мэдүүлэлтэйгээр, хурса һонор удхатайгаар бэшээ һаа, багашуулда ехэ туһатай байха һэн,—гэжэ Сэсэг Базаровна хөөрөө бэлэй.

Манай корр.

БИДЭНЭЭ

БҮ

МАРТЫТ!

Баргажанай аймагай Дэрээнэй совхозой бүлэг хонишод танай редакцида нэгэ гүйлтатайгаар хандаха хүсэлэнтэйбди. Ушарынь хэлэхэдэ, манай Буряадай радио һүүлэй үедэ түрэл буряад аялга, хүгжэмөө юундэ дамжуулхаяа болёо юм? Бидэнэр хээрэ ниитын хонидые эсэтэрээ манажа ерээд, гэртээ ороходоо, сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ хүгжэм, һайн дамжуулга шагнаһайбди гэжэ ехэтэ хүсэдэгбди. Зүгөөр ханада үлгөөтэй байһан динамигаа мушхахадаш, мүртэй дамжуулга байхагүй. Энэ ямар шалтагаанһаа болодог юм, хэлэжэ, тайлбарилжа үгыт, хүндэтэ редакци. Али мүнөө айл бүхэн гоё, һайн дуунуудтай пластинкатай болоо юм гү? Тиитээ һаа, юундэ манай нютагай магазинуудта тиимэ пластинканууд үгы гээшэб?

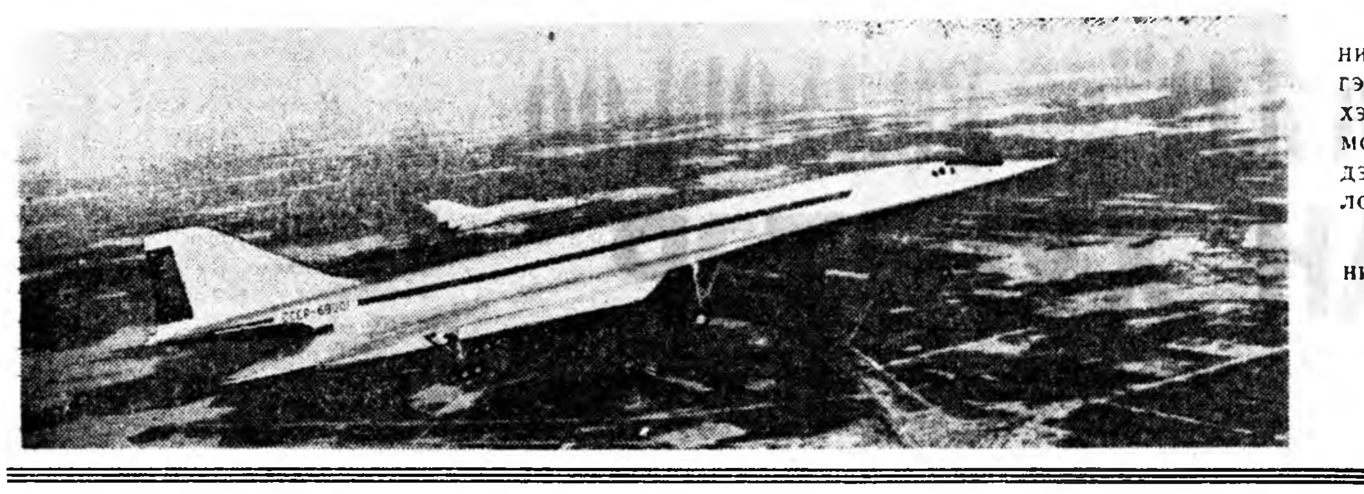
Маанадаа бү мартыт, гэжэ бидэнэр хэлэхэ хүсэлэнтэйбди.

Урдандаа, һананагүйбди, ямар жэлдэ бэлэй даа, «Баян талын аялга» гэһэн радио-дамжуулга эмхидхэгдэдэг байһан. Харин мүнөө.. «талын галнууд» гэһэн дамжуулганууд соо ажал хүдэлмэри тухай хөөрэгдөөд лэ, хэнэйшье мэдэһээр, хэдэхэн минутын туршада хоёр-гурбан дуун зэдэлээ болодог гээшэ. Энээниие гуримшуулаа һаамнай яаха юм? Дан ехэ гаргаша хэрэгтэй болохо гэжэ һананагүйбди.

Һүүлэй үедэ түрэл буряад хэлээ, буряад хүгжэмөө, түрэл арадайнгаа ёһо заншал шудалха гэһэн заабари, уряал гарадаг бэшэ гү? Радиогоор зэнхэни буряад хэлэн дээрэ дуу, хүгжэмэй дамжуулагдахаяа болиходо, дээрэ хэлэгдэһэн асуудалнуудтаа хаанаһаа харюу абаха болоно гээшэбибди?

Бидэнэр дуушад Б-Х. Дашиевагай, Ч. Шанюшкинагай, С. Уладаевагай, М-Ж. Бадмаевай, Б. Балдаковой, Г. Эрдынеевэй, Т. Карповай, Ц. Хоборковой болон бусадай аялга дуунуудта, мүн манай мэдээжэ композиторнуудай нэгэгуу гоё хүгжэмдэ дуратайбди. Дээрэ дурсагдаһан артистнууд, хүгжэмшэдэй намтар, саашанхи зорилго тухай хаа-яахантшье һаань, дамжуулжа, маанадые танилсуулжа байдаг һаа һайн лэ һэн.

Аяан нютагай хонишод.

Москва. Совет шэнэ лайнер ниидэжэл байна. Энэмнай юуб гэбэл, «ТУ-144» гэһэн шэнэ түхэлэй самолёт болоно. Энэ самолёт 16—20 мянган метр үндэртэ дэгдэжэ, часай 2500 километр харуулха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ТУ-144» ниидэжэ ябана.

ТАСС-ай фото.

ҺУРАГШАДАЙ НАНГИН ТАҺАЛГА

Һурагшадые багша Ленинэй, тэрэнэй дайшалхы нүхэдэй үндэр һайхан жэшээгээр хүмүүжүүлхэ хэрэг манай Толтын дунда һургуулида үнинэй эхилэнхэй юм. Тусгаар эмхидхэгдэһэн ленинскэ таһалга бии. Нэгэдэхиһээ арбадахи класс хүрэтэр һурагшад эндэ хэшээлнүүдые абадаг байна. Хэдыдэхи класста ямар темэ үзэхэ ёһотойб гэжэ багшанар хараад, хүмүүжүүлгынгээ түсэб сооруулжа, недели бүхэнэй понедельнигтэ зургаадахи урогуудые ленинскэ тематикаар үнгэргэдэг. Ленинскэ хэшээлые һурагшад ехэ һонирхожо шагнадаг, мүн 7—10-дахи классай һурагшад өөһэдөө бэлдэжэ элидхэл хэдэг. Манай ленинскэ таһалга 1967 онһоо бии болгогдоһон. Багшанар, үхибүүд гүрэнэй олон музейнүүдтэй бэшэг бэшэлсэн, вождь тухай материалнуудые андалдалсана. Тэдэнээ таһалгадаа альбом болгожо нэмээдэг. Манай багшанар З. Л. Иванова, Л. Н. Сонголова, Н. А. Замбалова, К. М. Хамаганова, С. Д. Сотникова, Л. Д. Истаева, Е. Д. Бильгаева болон бусад ленинскэ хэшээлнүүдые тон һайнаар үнгэргэдэг юм.

Ленинэй хэлэһэн үгэнүүд магнитофонһоо шагнагдана, кинофильмнүүд харуулагдана. Иимэ хүдэлмэри һурагшадые ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхада туһална. «Восточные Саяны» колхозой Хуурай-Һубагай фермэдэ һурагшад жэлһээ жэлдэ малшадта туһална. Үнгэрһэн жэлдэ ахалагша классай басагад амаралтын үдэрнүүдтэ фермэ дээрэ ерэжэ, һаалишадые амаруулдагшье байгаа. Тэдэнэр малай хашаа сэбэрлэхэһээ гадна, ханын газетэ гаргадаг, наада харуулдаг, олон темээр хөөрэлдөө хэдэг юм. 1967—1968 онуудай һуралсалай жэлдэ арбадахи класс дүүргэһэн Н. Бильгаева, Б. Будаев алтан, А. Пинтаева, Х. Будаева мүнгэн медальнуудта хүртэжэ, дээдэ һургуулинуудта шалгалта һайнаар бариад һуража байнад. Энэ жэлдэ эмхидхэгдэһэн уран гартанай кружогой гэшүүд В. И. Ленинэй хилын саанаһаа ерээд, Петроградай Финляндскэ вокзалда «Броневик» дээрэһээ үгэ хэлэжэ байһан дүрые бүтээгээ.

Түнхэн. **Б. БИРБАЕВ.**

Энээнцие дуулаа

һэн гүт?

ХҮНЭЙ ЭРХИМ ХАНИ

Фрамын дүрсэ хэзээ бүхэндэ нюдэндэм харагдаһандал байдаг. Ородой гайхамшаг аяншалагша Георгий Седовой хүллэдэг нохойнуудай голдо ябадаг Фрама гэжэ нохой тэрэнэй эрхэлүүлдэг эгээн дуратай нохойнь байһан. Седов Хойто полюс хүрэхэ эрмэлзэлгэтэй ябатараа, харгыдаа үбдөөд, наһа бараһан байна. Нүхэдынь холын хойто эзэгүй хооһон, хонжэн дайда — Рудольф олтирогто тэрэниие хүдөөлһэн байха юм. Фрама хүүрэйнь хажууда үлөөд ошожо үгөөгүй. Абажа ябаха гэжэ барихадань тэрьелээд, эзэнэйнгээ хүүр дээрэ дахин гүйжэ ошоо. Аргагүйдэхэдөө эндэнь орхёо. Тэдэнэр замда мордоод, холохоно ошоторoo Фрамын утаар уянгалуулан уйлаха, гангинаха абяа дуулаһан байна.

* * *

Эзэдынь концлагерьта абаашажа хаахадаа, совет хүнэй тэжээһэн сэттерэ үүлтэрэй Сильва нохойень фашистнууд абалсажа ябашаһан байха юм. Гэртэхиндэнь бишыхан хүбүүн байһан. Тэрэ хүбүүн лагерьта байхадаа, туража үхэхын түйлдэ хүрөө. Нэгэтэ һүни нэгэ юумэнэй аргаханаар гиинаха абяан дуулдажа, эзэниинь һэрибэ. Эзээ олоһондоо баярлаһан янзатайгаар долёогоо, нойтон хоншоороороо үндөө. Тэрэнь Сильва байшоо. Хүзүүндэнь таһархай ооһор һанжаганаа. Тэрэ нохой немецүүдһээ тэрьелээд, халхууртай шабын түмэр татажа хүреэлэгдэһэн лагериин хорёо доогуур газар малтан орожо, эзэдээ хайшан гэжэ олоо гээшэб, мэдэгдэнэгүй. Сильва эзэдтээ хооһон ерээгүй. Һулагүй мяхатай сэмгэнэй яһа асаржа, хүлэйнь үзүүртэ табиһан байба.

Удаань Сильва ябашоо. Гэбэшье үшөө хэды дахин ерээ. Ерэхэ бүхэндөө хартаабха, морхооб асараа. Нохой һай хэһые мартадаггүй.

* * *

Октябрьда һэн ха. Ленинградта намарай хүйтэн бууҗа, Нева мүрэнэй уһан һалхяар түүглан, дошхоноор долгилоо. Уһанай дунда урдажа ябаһан модон дээрэ байһан нохой эрье дээрэ байһан хүнүүдые хаража, абархые гуйһандал дохёо, тангинаа.

Милициин отделениин дежурна хүн онгосоор нохойе хүсэжэ, һуулгажа асараа. Хүрэһөөр тэрэ нохой абарагшынгаа үбэр дээрэ гаража, нюур, гарыень долёон, бэедэнь няалдаа. Тиигэжэ баясхалан хүргөө.

Нохой эрье дээрэ гаран сасуугаа, дежурнаһаа һалангүй дахасалдажа, милициин отделенидэ ошолсоһон байна. Милиционер газаа ойро зуура гарахадаа, нохойгоо хашаа хамагшада харуулаад ошоһон байгаа. Харин нохойнь: «эзэн комнатоёо намда даалгаа» гэһэншүүгээр тэрэ хүниие заашье хүдэлгэнгүйгөөр таһалгые харууһалаад байба.

* *

Эхэ оронойнгоо гүрэнэй хилые сахигшадта туһалдаг нохойнууд тухай дуулаагүй хүн байхагүй еһотой. Мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнай жэлнүүдтэ совет хүнүүдэй аша туһада нохой алба хэһэн байха юм. Душэ нэгэн оной шанга тулалдаанай үедэ дайсанай танкые тэһэлхэ зэбсэгтэй нохой табиха гэжэ шиидэгдэһэн байгаа. Тиихын тулада тэдэниие тусгаар һургаа. Түрүүшын дайнда нохойнууд туһа хүргэжэ шадаха байһанаа харуулаа. Һомын жииганаан, мотоорой хүнхинөөнһөө айнгүй, нохойнууд дайсанай танкын урдаһаа гүйжэ ошоод, доронь орожо дадруулхатайгаа хамта, тэрэниие бута тэһэлдэг байгаа. Фашистнуудай Москва тээшэ шэглэн, Волоколамска шоссейгээр дабшахада, нохойнууд фашистнарай хоёр танк тэһэлһэн байна.

* * *

Дайсад Воронежһоо гэдэргээ сухарихадаа, тэндэхи аэродром дээрэ минэнүүдые булаһан байгаа. Самолёдуудай тэндэ бууха аргагүйдөө. Нэгэшье прибор тэдэниие олоожо шадаагүй. Хоёр нохойтой хүниие тэндэ эльгээгээ. Хоёр часай туршада нохойнууд унхидахадаа, хамаг миные олоо.

Сүлөөлэгдэһэн районуудай нэгэндэ томилогдожо ошоһон совхозой директорэй бүлые дүрбэн хүлтэ минёр аюулһаа абарһан байха юм. Тэрэнэй һамган үхибүүдээрээ ерээд, ороxо байрынгаа газаахи хоёр модоной хоорондо хубсаһаяа үлгэһэн байгаа. Тэрэ үедэ нохойтой сэрэгшэ ерэбэ ха. Нохойнь газар унхидаад, хубсаһа үлгэһэн газартань юумэ олоһон янзатай, һахяад хэбтэшоо. Тэндэһээнь минэ олдоод, малтажа абаһан байна. Директорэй һамган уйлаад, нохойе таалаа.

* *

Гэмтэниие бэдэрэлгэ хэгшэдтэ алба хэдэг нохой хэдэ миллион түхэригэй үнэтэ эдлэл хулгайшадай гарта оруулдаггүй байха юм. Рэкс гэжэ овчарка Ленинградай Гостинна байшан хараууһалдаг байһан. Тэрэнэй пост галлерейн хоёрдохи дабхарта байгаа. Уяанда байбашье, тэрэ нохой хулгайшанай тэндэхи магазин тонохоёо ерэхэдэ, дүтэ ошоторнь абяагүй гэтэжэ хэбтээд, гэнтэ аһашадаг байба. Тиигэжэ хори гаран тонуулшаниие бариһан гэхэ.

* *

Ленинградта ажаһуудаг В. А. Вольнская гэгшэ Нельда гэжэ нохой тухайгаа юун гэжэ бэшээб гэхэдэ: «Энэ нохой ой соо ябаһан ан, илангаяа шубуу аршалдаг. Миисгэйдэ ехэ дуратай. Бишыхан үхибүүдэй носоходо, хүлисэнгыгөөр хүлеэжэ, номгоноор хэбтэдэг. Хэрбээ тэрэнэй хажууда түрэлхидэйнь үхибүүгээ сохёо һаа, ойронь хүргүүлдэггүй. Ниитын гурим эбдэгшэдые барижа, тэдэниие милицидэ тушаадаг. Энээниие үльгэр гэжэ бү һанагты. Тиимэ бэшэ...»

Борис РЯБИНИН.

1969 оной календарь.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ПАРИЖДАХИ ХЭЛСЭЭНҮҮДТЭ ХЭН ҺААД УШАРУУЛНАБ?

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ национальна фронтын, ДРВ-гэй, США-гай, Сайгоной засагаархидай делегацинуудай хабаадалгатай Вьетнамай асуудалаар зүблөөнэй дүрбэдэхи пленарна заседани Парижай Авеню Клебер уйлсэдэхи Уласхоорондын байшан соо болоожо дүүрэбэ.

Париждахи зүблөөнэй таһалгарнагүйгөөр неделидэ нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг болоһон ушар США-гай эзэрхэг түримхэйнүүлэй буу зэбсэгэйнгээ туһаламжаар вьетнам арадта өөрынгөө зонхилхы политикые бэелүүлжэ шадахагүй байһые гэршэлжэ үгэбэ. Вьетнамда «Холбоото Штадууд найдалгүй байдалда ороо», — гэжэ «Нью-Йоркер» гэжэ недели бүри гарадаг американ журнал тэмдэглэнэ.

Париждахи хэлсээнүүдэй үрэ дүн США-гай сэрэгэй ябуулгануудһаа арсаха зам олохоһоо дулдыдаха байха, — гэжэ журнал бэшэнэ.

Американ сэрэгэйхид ДРВ-дэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа үргэлжэлүүлһээр гэжэ баримтанууд гэршэлнэ. «В-52» гэдэг стратегическэ бомбардировщигууд Вьетнамай Демократическа Республикын урда районуудые бомбодолтоёо үргэлжэлүүлһээр. Демилитаризованна зоной районһоо американ артиллери Хойто Вьетнамай тосхон һууринуудые ходо шахуу буудана.

США-гай делегациин саашадаа хараа бодолгүй политикаһаа дулдыдан, Парижда болоожо байһан хэлсээнүүд һаатана. Парижда США-гай делегациин «тодорхой дурадхалнуудые» оруулһан тухай американ хэблэл яһала шуугяа татаһан байха. Үнэн дээрээ эдэ дурадхалнууд сооль имагтал сэрэгтэ хабаатай хэмжээнүүдтэ гол анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, Хойто ба Урда Вьетнамуудай хоорондо демилитаризованна зоно һэргээхэ, энэ зоноһоо хоёр тээшэнь сэрэгүүдээ абаашаха гэжэ тэндэнь хараалагдана.

Иимэ асуудал үндэһэ һууряараа таарахагүй гэжэ НФО-гой ба ДРВ-гэй делегацинууд нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байна. Юуб гэхэдэ, Вьетнамые хоёр болгожо хубааха, хойто вьетнамайхидай Урда Вьетнамай зонуудта туһалха арга боломжые болюулха, тэрэшэлэн Сайгоной засагаархидые үни удаан дэмжэн байлгаха зорилготой США-гай дурадхалнуудай ёһоор, эзэрхэг түримхэйнүүл ба эхэ ороноо хамгаалагшад адлидхагдажа, Вьетнамда США-гай ябуулдаг эзэрхэг түримхэй дайе «зүбтүүлхэ» гэһэнтэй адлишуу болоно.

Сайгондо США-гай туһамаршадай зургаанай ба эхэ орондоо, арадтаа урбагшадай байгаа бол, Париждахи зүблөөн амжалтатайгаар түтэсэжэ болохогүй гэжэ Урда Вьетнамай НФО-гой делегациин толгойлогшо Чан Быу Кием пленарна нэгэ заседани дээрэ тэмдэглэһэн байна. Энэ мэдүүлэнь дэлхэйн ниитын һанал бодолдо ехэ хубилалта оруулаа. Сайгоной засагаархид имагтал американ жада дээрэ тогтожо байдаг гэжэ Америкын хэблэлэй зарим органууд мэдэрхэ баатай болоо һэн.

Сайгоной засагаархидай олзо доходой 90 процентые Холбоото Штадууд хангадаг. Тэдэнэй засагаархидай бүхы тушаалтад, тэрэ тоодо районуудай хүтэлбэрилэгшэдшье, американ сэг үргэлжын «советнигүүдтэй» юм. Сайгоной туһамаршад Америкын туһаламжагүйгөөр нэгэ һара болоод засагаа алдаха һэн гэжэ Америкын элитэ ажал ябуулагша Гэлбрейт хэлээ бэлэй. «Сайгоной зургаан үнэн дээрээ хэды дахин һандаран һалаа» гэжэ «Нью-Йоркер» ёгтолон тэмдэглэнэ. Вьетнам арадай хуби заяагаа өөрөө шиидхэхэ эрхые НФО-гой ба ДРВ-гэй делегацинууд Париждахи хэлсээнүүд дээрэ удаа дараалан, үсэд шангаар хамгаална. Тэдэнэй үнэн зүбтэй хараа шугамые дэлхэйн олониитэ үргэнөөр дэмжэнэ.

БОНН ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ШАНГАДХАНА

ФРГ-гэй президентые һунгахын тула федеральна суглаанай заседаниие Баруун Берлиндэ мартын 5-да зарлаха шиидхэбэри Бонндо соносхогдоо. Баруун Германиин эзэлдэг газарһаа хажуу тээ оршодог Баруун Берлиндэ энэ суглаанда хабаадагшад, тэрэ тоодо НДП гэдэг шэнэ фашис партиин түлөөлэгшэд асарагдаха юм.

Дүрбэн талын хабаадалгатай хэлсээнүүдэй ба уласхоорондын эрхын үндэһэ һууриие хараада абангүйгөөр Бонной правительство энэ харата шиидхэбэри зорюута батаалан абаа. Дэлхэй дээрэ нэгэшье гүрэн өөрынгөө президентые ондоо газар дээрэ һунгадаггүй ха юм. Гэхэтэй хамта, Баруун Берлин хэзээдэшье ФРГ-тэй газар байгаагүй, байнашьегүй, байхашьегүй гэжэ бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ.

Баруун Германида үһөө нэхэхэ хүдэлөөнэй шэнээр дэлбэржэ байһан ушар социалис оронуудай арадуудай, мүн Европын эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй зэбүүрхэлые хүрсадхана. Баруун Берлиндэ Бонной харата ябуулгануудые зогсоохын тула ГДР-эй правительствын абадаг хэмжээнүүдые тэдэнэр бүрин дэмжэнэ.

ФРГ-гэй президентые һунгалтада шэнэ нацис түхэлэй НДП гэдэг партиһаа депутадуудай хабаадалга Баруун Германиин үһөө нэхэгшэдэй ябуулгын политическэ шэглэлые бүришье шангадхана. Энэ ушар Потсдамска хэлсээнүүдэй гол ёһые бүдүүлигээр хэтэрүүлжэ, Баруун Германиин хажуу тээ шэнэ нацис номнолые дэлгэрүүлхэ хэрэг болоно тээшэ.

Бонной үһөө нэхэгшэд хоёрдохи дэлхэйн дайнһаа урид Германида зонхилогшодой замаар ябана. Баруун Берлиндэ хорото ябуулгануудые хэжэ, уласхоорондын байдалые бүришье түгшүүритэй болгохоёо тэдэнэр һэдэнэ. НАТО бүлгэм соо өөрынгөө һууриие бэхижүүлхэ, Европын хэрэгүүдтэ үүргээ дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго Баруун Германиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй урдаа табинхай байһаниинь эндэһээ элирнэ. ФРГ-гэй правительство буу зэбсэг хурдан түргэнөөр бэлдэхэ замда гаража, Европо соо эгээн хүсэтэй арми бии болгожо шадаха гэжэ һайрхадаг болонхой.

Бонной засагаархидай Европодохи байдал муудуулха гэһэн эрмэлзэлгэдэнь дайнай хойто тээ бии болоһон хилые хубилгаагүй, тэрэ хэбээрнь орхихо гэжэ социалис оронуудай арадууд шууд шиидэнхэй. Мүнөөнэй байдалые доройтуулха, Баруун Берлиниие Бонной эзэрхэг түримхэй зорилгонуудта хэрэглэхэ ямаршье һэдэлгэнүүдтэ социалис оронууд һаад хэхэ байха. Милитарис ба үһөө нэхэгшэдэй хүсэнүүдэй харата ябуулгаһаа республикые хамгаалха талаар хэмжээнүүдые ажабайдалдаа удаа дараалан бэелүүлжэ байхаар дотоодын хэрэгүүдэй министрые ГДР-эй правительство уялгалаа.

АЮУЛТА АЛХАМ

Англиин премьер-министр Гарольд Вильсон албанай хэрэгээр Бонн айлшалаа. Хоёр үдэрэй туршада — февралиин 12—13-да — Баруун Германиин канцлер Кизингертэй тэрэ хэлсээнүүдые хээ. Англиин хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, уласхоорондын олон тоото асуудалнууд, тэрэ тоодо Баруун Европын «хамтын дэлгүүртэ» Англиин ороxо тухай, НАТО-гой асуудалнууд, газай центрифугай аргаар уран шанаржуулха түхеэрэлгэ бэлдэхэ проект, ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор, ФРГ-гэй президентые Баруун Берлиндэ һунгаха Бонной түсэбүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Гадаадын политическэ олонхи шэнжэлэгшэдэй һанамжаар, Боннтой политическэ наймаа хэхэ гол зорилго Вильсонэй урда табигдаһан байгаа. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һара соо Англо-Баруун Германиин харилсаанууд эрид түгшүүритэй болоо юм гэжэ Лондондо хэблэгдэдэг «Таймс» газетэ һануулна. Тиихэдэ Баруун Германи хүсэ шадалтай болоһоноо харуулжа, Англиин, Франциин ба Холбоото Штадуудай гуйхадань, маркала хямдаруулхаһаа огто арсаа юм.

«Таймс» газетын бэшэһэнэй ёһоор, «булта мартагдаа, хулисэгдөө». Англиин правительство, тодорхойлон хэлэбэл, үнгэрһэн сагайнгаа юумэнүүдые мартажа, Баруун Германиин империализмда һаймһарха гэжэ бодоо.

Вильсонэй аяншалһанай хойто тээ толилогдоһон коммюнике сооһоо ФРГ-гэй правительство Франциda хашалта хэхээр үгээ үгөө гэжэ тухайлагдана. Тэрээнэй түлөө Англи яһала ехэ юумэ түлэхэ байха. Европын байдалые шахардуу болгохоор хараалһан ФРГ-гэй правительствын политикатай Вильсонэй нэгэ һаналтай байһаниинь элирээ. Тэрэ ФРГ-гэй президентые Баруун Берлиндэ һунгаха гэһэн Бонной шиидхэбэриие дэмжээ, Баруун Германиин правительствын ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорто гараа табихаһаа арсажа байдагые «ойлгожо байһанаа» элиһнэлээ.

Англиин холо хараагүй политика англиин олониитын һанаа зобоожо. Тиин, Англиин—Баруун Германиин харилсан ойртолго Англиин промышленностиин экономическа ашаг олзодо хохидол ушаруулжа болохо гээд англиин наймаашадай «Файнэншл таймс» газетэ һанаагаа зобожо байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · ХИЛЫН СААНАҺАА · РАДИО

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ФЕДЕРАЦИИН УРЯА

БЕРЛИН. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци 1969 ондо Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэрые Вьетнамдахи США-гай эзэрхэг түримхэй дай болюулхые түлөө уласхоорондын тэмсэлэй үдэр болгожо тэмдэглэхые уряалба гэжэ АДН агентство мэдээсэнэ.

Энэ ондо мартын 8-ниие һайндэрлэлгэ эхэнэрнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс бэлдхэхэ хэрэгтэ шухала нэмэри болохо бэзэ гэжэ найдажа байһанаа бэшэг дотороо эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ФРГ-гэй урагшаа үзэлтэй хүн зон буруушаанад

БОНН. (ТАСС). ФРГ-гэй газаа талада ошожо, Баруун Германиин президентын һунгалга үнгэргэхэ гэжэ Бонной засагаархидай һанаашалжа байһыень ФРГ-гэй урагшаа һанаатай хүн зон, хэблэл буруушаана. Центральна Европодохи шахардуу шанга байдалые улам хурсадхаха зорилготой хорото хэмжээ ябуулга гэжэ бодото байдалые ойлгодог хүнүүд энээниие тоолодог байна.

Президентые һунгаха һунгалта Баруун Берлиндэ үнгэргэхэ гэһэн Бонной шиидхэбэриие «политическэ шахардуу шанга байдал үүдхэхэ гэһэн аюулта акт» мүн гэжэ «демократиин ба буу зэбсэг хуряалтын камбани» гэдэг Баруун Германиин түрүү эмхиин правлени мэдүүлгэ дотороо тэмдэглэһэн байна. «Баруун тээшээ хэлбэриһэн дотоодынгоо политическэ хараа шугам зүбтүүлхын тулада, тэрэшэлэн германска асуудалаар зохид таарамжатай хараа бололгүй байһанаа зүбтүүлхын тулада ФРГ-гэй правительство «Берлинэй кризис» гэдэгые зорёон үүдхэжэ байна» гэжэ тэрэ эмхиин правлени тэмдэглэнэ.

Бонной шиидхэбэриин мүнөөнэй шахардуу байдалые бүри хурса болгожо байһыень ФРГ-гэй баруунай зарим буржуазна газетэнүүд хүрэтэрөө мэдэрхэ баатай болобо.

Дээрмэдэлгэ буруушаагдана

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда Африкада Лесото гэжэ бишыхан орон бии. Теэд Урда Африкын полици тэрэ Лесото гэжэ ороной малшадта добтолон орожо, тэдэниие дээрмэлэһэн байна. Теэд тэрэ ороной полициин засагаархид эсэргүүсэһэн хэмжээ огто абаагүй. Тэрээн тухайда Лесотын компартиин газетын һүүлэй номерто бэшэгдэнхэй. Урда Африкын полициинхид эхэнэрнүүд, бага үхибүүдые илгаруулангүй, фермернүүдые таһа үлтиросохижо, малыень туужа абаашаа гэжэ статья дотор хэлэгдэнэ. Лесотын хилэ дээрэ Сехлабатеб гэжэ газарта сэрэгэй лагерь бии юм. Эгээл тэрэ лагерьһаа ошожо, Урда Африкын расистнууд дээрмэдэлгээ хэһэн байна.

Лесотын компарти Урда Африкын полициин тэрэ дээрмэдэлгыень эрид шууд буруушааба. Лесотын фермернүүдые добтолгодо бүхы ороноороо эсэргүүсэн тэмсэхэ саг ерэбэ гэжэ статья дотор тэмдэглэгдэнэ.

БАРУУН БЕРЛИНДЭХИ СЕПГ-гэй ОНСО С…

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). Баруун Берлиндэхи Германиин Нэгэдэмэл Социалис партиин түрүүлэгшэ Герхарт Динелиус мүнөөдэр партиингаа онсо съездые эндэ нээбэ.

Съездэ хабаадагша…
ус элидхэл хэжэ үгэб…
Делегадууд партиин…
тын зорилгонуудые, …
Устав тухай асуудал …
юм.

Франкизмда эсэргүү тэмсэл—гол зор…

РИМ. (ТАСС). «Испаниин хүн зоной дииланхинь Франкогой засаг түрэдэ эсэргүүсэн тэмсэнэ» — гэжэ Испаниин Коммунис партиин генеральна секретарь Сантьяго Каррильо гэгшэ Италиин ба гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци дээрэ һая хэлэбэ.

Франкогой засаг түрэ энэ орон соо улам урган дэбжэжэ байгаа хүн зоной эсэргүүсэлгые болюулжа шадахагүй юм гэжэ С. Каррильо хэлэбэ. Эгээл тиимын тулада политическэ шэнэ засаг Испанида байгуулха шу…
хала болобо, тиимэ зас…
аргашье бии болоо гэ…

Франкизмые унагаа…
соёо түйлахын тулада …
дэй, тариаланадай, студ…
теллигенциин ба Фра…
бусад хүсэнүүдэй тэм…
ехээр дэбжээхэ гэжэ …
паниин Коммунис пар…
байна. Студентнүүдэй …
татурада эсэргүү тэмс…
хүсэнүүдэй нэгэниинь …
нистнууд тоолоно гэжэ С…
хэлэбэ.

Хойто Ирландидахи байда…

ЛОНДОН. (ТАСС). Засагые гартаа барижа байгаа юнионистка партиин зэргэнүүдтэ арсалдаа гараһан дээрэһээ болоожо, Хойто Ирландиин парламентда һунгаха һунгалтада бэлэдхэл шахардуу шанга оршон байдалда ябажа байна. Үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта, энэ оной эхеэр Хойто Ирландида болоһон ехэнүүд жагсаалнуудай һүүлээр тэрэ арсалдаан гараһан байгаа. Тэрэ үедэ юун болоһон байнаб гэхэдэ, Великобританиин энэ хубиин олон городуудта жагсаалнууд болоожо, тэдээндэ хабаадагшад үгэйтэй ядуу байдалые, хүдэлмэригүйдэлгые буруушааһан, юрын гражданска эрхэнүүдые олгохо эрилтэ табиһан байгаа. Тэндэхи байдалай тон хурсадаһан дээрэһээ премьер-министр О'Нейлл гэгшэ дотоодын хэрэгүүдэй министр Крейг гэгшые правительстваһаа гаргаха, кабинет дотороо хэдэ хэдэн һэлгэлгэ хэхэ баатай болоо һэн. О'Нейлл дотоодын багахан реформо хэхэб гэжэ үгээ үгэһэн байгаа.

Гэхэтэй хамта, Юнион партиин олон түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо парламентын зарим депута…
шыхан хубилалтыень…
байнад. Олонхи хүн зо…
лигууд байһан Ирланд…
ланди хоёрой хоорон…
бэхижүүлхэ тушаа Ирла…
ер-министр Линч гэгш…
гадэгэй хэлсээ хэһэн…
ска партиин олон гэш…
тантнууд өөһэдынгөө …
тэлгэ баримталжа дура…
элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Гэбэшье юнионистк…
арсалдаанууд Хойто Ир…
асуудалнуудта хабаад…
гэжэ ажалшад ба дем…
олониитэ тэдэ асуудалну…
хэхые эрижэ байдаг. Ху…
дэлгые усадхаха хэмжэ…
хүрэтэр абтаагүй. Ажал…
ной 7 процентнь хүдэлм…
жа байха юм. Нютагай …
ниин һунгалтада хэдэн …
хүн хабаадаха эрхэгүй …
жан шүтэлгын шалтаг…
Иоландиин олон хүн зон…
үзэжэ байдаг.

Эзэрхэг түримхэй дайгаа США һүж…

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын делегаци Париждахи хэлсээнүүд дээрэ огто таарахагүй дурадхалнуудые табиха зуураа, Вьетнамай асуудал политическэ талаарнь шиидхэлгые хойшонь татахаяа оролдоно. Тиигэжэ байха үедэнь США-гай сэрэгүүд Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайгаа улам шангадхажа байха юм.

В-52 гэжэ Америкын бомбардировщигууд энэ жэл соо хамагһаа хүсэтэ агаарай добтолго Сайгондо дүтын районуудта һүүлэй хоёр үдэрэй турша соо хэжэ, 2500 гаран тонно фугасна бомбонуудые хаяба гэжэ информационно агентство мэдээсэнэ. «Нью-Джерси» гэжэ линкор, США-гай 7-дохи флодой сэрэгэй бусад 10 корабль Вьетнамай эрье шадарай газарые зэрлиг муухайгаа…
байнад.

ДРВ дээгүүр шпионск…
даа ниидүүлжэ, энэ р…
һуурин газарнуудые бууд…
гэй өөрын эрхэтэ, аюулгү…
Холбоото Штадууд эбдэж…
һөөр.

Урда Вьетнамые сүлөө…
циональна фронтын зэб…
нүүд интервентнүүдые ш…
хино. Шау гэжэ голдо һ…
байлдаанай үедэ Америк…
алууһан, 27-ниинь …
байгаа гэжэ США-гай …
мэдээсэбэ. Америкын наг…
буудагдажа унагаагдаа һ…
Камбоджын хилэ шадар…
самолет унагаагдаһан бай…

Югославида хүдэлмэригүйшү… олошорно

БЕЛГРАД. (ТАСС). Югославида хүдэлмэригүй зоной тоо олошорно гэжэ «Политика» газетэ мэдээсэнэ. 1965 ондо—237, 1966 ондо—257, 1967— ондо—267 ба 1968 ондо—312 мянган хүдэлмэригүй зон бүридхэлдэ абтаба.

Хүдэлмэригүйдэлгэ тушаа Белградта үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ политическэ эрдэм науканудай институдай профессор Милан Шкрбич гэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ: «Хүдэлмэригүйдэлгэ тон олошоржо, манай системын экономическа ба социальна талаараа тогтууритай байха ябадалда горитой хохидол үзүүлнэ. Хүдэлмэригүй хүн зон хэтэрхы олон болобо. Тиигээд, хүдэлмэригүйдэлгые усадхахаблы гэжэ найдахын аргагүй байхадаа, ехэл муу болоно. Хүдэлмэри…
шэ хүнүүд ходол олошор…

1965-һаа 1967 оной …
тор Югославиин һуралса…
нууд 264 мянган мэргэжэ…
гажа гарһаһан байгаа. Те…
ятинууд ба эмхи зургаан…
доо 115 мянган хүн ажа…
«Политика» газетын тэм…
ёһоор, дэлхэйн элдэб орон…
гаад мянган югославуу…
ажаллажа байна. Тэдэнэ…
дэржэ Югославиһаа гара…
байгаа. Тэдэнэй олонхи…
Германида, Австрида, …
Швецидэ ажаллана.

БАГДАД. Ирагай республикын ниислэлдэ ниитын транспорт олон болоожо байнхай. Автобус, таксинууд олоор ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Багдадай нэгэ талмай дээрэ.

ТАСС-ай фото.

США-дахи нацио… хохидол

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-а…
О. Аничкин иигэжэ дам…

Ажал дээрээ гэмтэжэ, …
нальна үбшэндэ дайрагда…
кын хэдэн мянган хүн …
ри наһа барадаг. Үнгэрэ…
ноябрьда Баруун Вирдж…
штадай шулуу нүүрһэнэй…
тада аюул болоожо, 78 …
шахта соогоо булагдаһан …
аюул олзо эдишын хойно…
хайран, хүдэлмэришэд …
гүйгөөр ажаллахадань …
дай хайша хэрэгээр хандa…
ень элирхэйлэн харуулна.

Хэблэлэй мэдээгээр, …
Штадуудай промышленн…
тинуудта дунда зэргээр 5…
ришэд үдэр бүри наһа ба…
мянгаад хүн инвалид бо…
мянгаад хүдэлмэришэд гэм…
на.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Библиотекарь» гэһэн түрүү бэшэг. Ольга Сангадиевагай үүсхэлэй дэмжэгдэһэн тухай статья. «Ажалай түрүүшүүл — арадай кандидадууд» гэһэн гаршаг доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Халаанайнгаа түлөө һанамжалха хэрэгтэй» гэһэн В. Башкеевэй статья. Г. Соловьёвой корреспонденци. «Хүниие гомдуулаа» гэһэн Ю. Коркиной статья. Түрэл орон деторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: пропагандистда туһаламжа гэһэн материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Редактор

Ц. Ц. ЦИБУ…

Манай адрес, телефону…

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5… приёмная—54-93. зам. редактора—68-08. зам. редак… 62-62. ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—… отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—… 63-86. пропаганды и агитации—56-23. промышленнос… строительства—61-35. советского строительства и быта—… культуры и школ—60-21. писем и рабселькоров—67-8… формации—34-05. общественная приёмная—56-62. маш… бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при С… те Министров БурАССР.

Н 03373. Зак. 68.